

**LÄÄNE-VIRU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2019. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Põhilised tegevussuunad	3
2. Juhtimine	4
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	4
2.2 Eelarve	5
2.3 Projektid	5
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	7
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	8
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	10
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	12
2.4.4 Erialahariduse omandamine	12
2.4.5 Töötajate tunnustamine	12
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	13
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	14
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	14
2. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	15
3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused	15
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	18
3.1.3 Auviste komplekteerimine	18
3.2 inventuurid, mahakandmised	19
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	19
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	20
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused	20
4.3 RVL teenindus	22
4.4 Laste- ja noorteteenindus	23
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	23
4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine	23
4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	24
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	26
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	28
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	29
Kohaliku pärandi jäädvustamine:	30
4.6.1 kohalikul tasandil	31
4.6.2 riiklikul tasandil	32
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil	32
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	33
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded	34
4.9 Andmebaasid	35
5. 2020. aasta tegevused	36
LISA 1. Personali koolitus	37
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	38
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	38
LISA 4. Laste ja noorteüritused	39
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine	40

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna nimi	Elanike arv (01.12.18)	KOV-de arv	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Teeninduspunktide arv	Kokku
Lääne-Virumaa	60 256	8	15	25	13	40

2019.a lõpuks oli Lääne-Virumaal 40 raamatukogu, millest 25 olid haruraamatukogud.

Rahvaraamatukogude arv ei muutunud, raamatukogude liitmise tulemusena kasvas haruraamatukogude arv kolme võrra.

Teeninduspunktid, mis olid varem iseseisvad raamatukogud ja jäid teeninduspunktiks raamatukogude ühendamise tulemusena, on fikseeritud kahe raamatukogu põhimäärustes. Ülejäänud teeninduspunktid tekivad vastavalt vajadusele ja neid põhimäärustes ei kirjeldata.

1. Põhilised tegevussuunad

- Maakonna elanike arv väheneb jätkuvalt ning ilmselt toimub lähiaastatel mõne raamatukogu sulgemine või töö ümberkorraldamine.
- Haldusreformist tulenevalt jätkus raamatukogude ühendamine. 1.jaanuarist töötavad Tapa Vallaraamatukogu harukogudena kõik kolm endise Tamsalu valla raamatukogu. Kasutusele võeti raamatukoguprogramm Riks ja teavikute komplekteerimine käib Tapa VRK kaudu. Sellega lõppesid kõik praeguseks planeeritud raamatukogude ühendamised maakonnas.
- Uutesse ruumidesse kolisid Tudu raamatukogu (koolimajja) ja Haljala VRK Karepa harukogu (seltsimajja). Remonti alustati Lepna raamatukogu uutes ruumides.
- Raamatukogude kasutamine on viimastel aastatel püsinud üldiselt stabiilne. 2019.aastal kasvas märgatavalt külastuste arv, sama ei saa öelda laenutuste kohta. Järjest rohkem külastavad inimesed raamatukogu muudel põhjustel kui vaid laenutamine ja see näitab raamatukogude rolli muutumist. Jätkuvalt on tõusnud laste arv kasutajate hulgas ja 2019.aastal tõusis ka laste külastuste arv. Lugesimisu programmiga on nüüdseks liitunud 15 raamatukogu.
- Võimalus tagastada teavikuid ükskõik millisesse harukogusse või jätta neid tagastuskastidesse muudab teenuse kasutajatele järjest mugavamaks. Postipunktide kolimine raamatukogudesse sai alguse ka Lääne-Virumaal. Raamatukogud võtsid aktiivselt osa üleriigilistest ettevõtmistest nagu Liiklusnädal, Ole IT-vaatlik, Täiskasvanud õppija nädal, Maal elamise päev jt. Tähistati eesti keele aastat.
- Laulu- ja tantsupeo juubeliaastal osalesid raamatukoguhoidjad laulu- ja tantsupeotule vastuvõtu korraldamises, korraldati kontserte, lastele suunatud üritusi ja erinevaid näituseid.
- Kuigi riigipoolne komplekteerimistoetus seoses elanikkonna vähenemisega langes, siis tänu kohaliku omavalitsuse panusele oli teavikuraha ühe elaniku kohta rohkem kui aasta

varem. Teavikute komplekterimine maakonnas toimub kahe raamatukogu vahendusel, kes mõlemad rakendavad erinevat põhimõtet: maakonnaraamatukogu tellib eelkõige uusi raamatuid, kuigi need on kallimad, Tapa VRK paneb rohkem rõhku järelkomplekteerimisele, sest siis on raamatud odavamad.

- Kogude ringlus on jätkuvalt väga madal ja kuigi raamatuid kustutati tunduvalt rohkem kui neid saabus, tuleb kogude puhastamisega rohkem tegeleda.
- Toimused kõik planeeritud erialased täienduskoolitused. Jätkus ka koostöö Ida-Virumaa ja Järvamaa raamatukogudega, kuna kalleid koolitusi ei ole mõtet igasse maakonda tellida, vahemaa Rakverega ei ole suur ja siin on olemas sobivad ruumid.
- Lääne-Virumaa Keskraamatukogus pikendati lahtiolekuaegu (kogu maja on avatud argipäeviti kl 9.00-19.00), aasta teises pooles toimunud akende vahetus mõjutas teeninduse korraldust ja muutis nii mõnegi planeeritud tegevuse oluliselt keerukamaks ja ebamugavamaks. Remondiga seotud ebamugavustest hoolimata oli tegus aasta, toimus palju mitmepalgelisi näitusi ja üritusi, millest annavad tunnistust ka kasvanud registreeritud lugejate ning raamatukogukülastuste arv.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

Suuremad haldusreformist tulenenud muudatused olid maakonnas 2018.aastal. 2019. aasta lõpuks olid kõik kavandatud raamatukogude liitmised lõpule viidud. Maakonnas on 4 valda, kus on moodustatud vallaraamatukogu, kolm neist haldusreformi tulemusena.

Väike-Maarja Valla Raamatukogu ühendas kõiki endise Väike-Maarja valla raamatukogusid, kuid peale liitumist Rakke vallaga jäi Rakke raamatukogu iseseisvaks ning Väike-Maarja VRK-l vallaraamatukogu funktsiooni enam ei ole.

Ühendati seitse Tapa valla rahvaraamatukogu ühise juhtimise alla ning moodustus uus asutus nimega Tapa Vallaraamatukogu. Raamatukogu koosneb valla keskraamatukogu ülesandeid täitvast Tapa Vallaraamatukogust (enne Tapa Linnaraamatukogu) ja 6 haruraamatukogust – Tamsalu, Assamalla, Jänedä, Lehtse, Saksi ja Vajangu.

Vinni valla raamatukogud otsustati jätta iseseisvateks üksusteks, kuid raamatukogude tööd hakkab koordineerima juhatajate hulgast valitud koordinaator.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus struktuurist kadus alates 1.märtsist majandusjuhataja ametikoht. Majandusjuhataja tööülesanded jaotati raamatukogu teiste töötajate ning Rakvere linnavalitsuse haldusspetsialistide vahel.

Nõukogud on olemas kõikidel keskraamatukogudel ja mõnel üksikul külaraamatukogul. Nõukogu liikmeid kaasati eelarve arutelusse, ürituste korraldamisesse. Viru-Nigula VRK nõukogu toetusel taotleti raamatukogutöötajate palgafondi suurendamist.

Raamatukogude arv maakonnas on piisav, kuid teenuse kasutamist maapiirkondades raskendab halb bussiühendus või selle puudumine. Töötavad täiskasvanud kasutavad raamatukogu, mis on neile koduraamatukogust kättesaadavam, lapsed jällegi kooliraamatukogu. Raamatukogude lahtiolekuaegades on arvestatud bussigraafikutega. 2019.aasta lõpuks oli maakonnas 13 välisteeninduspunkti, Haljala VRK Vihula harukogu osutab sisuliselt samuti ainult teeninduspunkti teenust.

2020.aastal on plaanis alustada Lepna raamatukogul teenuse pakkumist Lasila koolis ja Rakke raamatukogul avada teeninduspunkt Sallas, samuti soovitakse uurida teeninduspunkti avamise vajadust Tamsalu piirkonnas. Kahjuks on elanikkonna vähenemisest tingituna sunnitud uksed sulgema Lahu teeninduspunkt.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.18. €	Seisuga 31.12.19 €	Muutus %
Eelarve kokku	1 714 458	1 837 632	7,18
sh keskraamatukogu	588 322	598 916	1,8
Personalikulu	1 224 013	1 310 126	7,04
sh keskraamatukogu	478 263	482 841	0,96
Komplekteerimiskulu	294 784	308 273	4,58
sh KOV-lt	180 623	194 940	7,93
sh riigilt	114 161	113 333	-0,73
sh keskraamatukogu	58 536	59 954	2,42
sh KOV-lt	29 142	30 952	6,21
sh riigilt	29 394	29 002	-1,34
Infotehnoloogiakulu	36 461	44 260	21,39
sh keskraamatukogu	4 944	3 919	-20,73

Maakonna elanike arv on võrreldes eelmise aastaga vähenenud 483 inimese võrra, seega vähenes ka riigipoolne teavikutoetus.

Täienduskoolituseks oli eelarves 8729€, mida on 27% rohkem kui eelmisel aastal. Üritusteks ja näitusteks oli 11706€, mida on 1,5% võrra rohkem.

Raamatukogude remondile kulus 216 726€. Sellest 114 698€ oli Lääne-Virumaa KRK remondikulu.

KOV-id abistavad raamatukogusid transpordiga koduteenindusel, uute ja RVL-raamatute liikumisel/vahetamisel, koolitustele minekuks ja muudeks tööalasteks sõitudeks, vajadusel ka esinejate transportimisel.

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
LEADER			
Kadrina Vallaraamatukogu „Kadrina kogukonna kultuuripuu aastarõngad“	01.04.2019- 30.06.2021	8440,3€	10550,40€
Eesti kultuurkapital Lääne-Virumaa ekspertgrupp			
Uhtna raamatukogu Eesti lastekirjanike tutvustamine piirkonna lastele ja emakeelepäeva tähistamine.	01.03.2019 – 21.05.2019	150€	250€

Tapa VRK Kohtumine lastekirjanik Jaak Urmetiga Jäneda ja Lehtse raamatukogus	20.03.2019– 15.04.2019	180€	225€
Kohtumine stsenaaristi, režissööri ja mitmete raamatute autori Gerda Kordemetsaga Jäneda raamatukogus	01.10.2019– 11.11.2019	120€	150€
Lääne -Virumaa Keskraamatukogu			
Joonistusvõistlus „Minu tuleviku Rakvere jõulupuu“	17.12.2018 – 15.02.2019	400€	890€
ELK kirjandusmängu maakondiku vooru korraldamine	20.03.2019 – 20.04.2019	300€	500€
Keiti Vilmsi loengu korraldamine	15.10.2019 – 30.11.2019	150€	190€
Kultuuriministeerium			
Lääne-Virumaa Keskraamatukogu			
Täiendkoolitused Virumaa raamatukoguhoidjatele	30.04.2019 – 11.11.2019	1704€	2194€
Raamat sünnib koostöös	01.11.2018 – 20.06.2019	1200€	2243,68€
KOKKU		12 644,3€	

Kadrina raamatukogu taotleb raha MTÜ Kadrina kirjandusklubi nime all, see võimaldab mahukaid projekte kirjutada LEADER-ile. Projekt “Kadrina kogukonna kultuuripuu aastarõngad” koosneb üheksast erinevast sündmusest, millest kaks teostati 2019.aastal. Üks alategevustest, kunstiteemaliste vestlusõhtute sari, on tekitas elavat vastukaja. 6 vestlusõhtut on kavas 2020.a. Raamatukogu oma põnevate sündmustega on laiendanud inimeste silmaringi, pakkunud erinevaid vaimseid väärtusi ja toonud inimesed raamatukokku ja tugevdanud kogukonnatunnet.

Uhtna raamatukogu projekti tulemusena tutvustati lastele Eesti lastekirjanikku Heiki Vilepiti. Toimused raamatukogutunnid kõikidele klassidele, lisaks toimus omaloomingukonkurss „Vanaema unejutud“.

Tänu toetustele oli Tapa valla raamatukogudel võimalik rikastada kohalike inimeste kultuurielu, on see siis kirjaniku, kunstniku või mõne teise valdkonna inimesega kohtumine, üritused lastele vm.

Raamatukoguhoidjad, kes on aktiivsed külaseltsides, taotlesid raamatukoguüritusteks raha nende kaudu. Väikeses maakohas on nii raamatukogu lugejad kui ka seltsi projektide tegevustes osalejad enamasti ühed ja samad inimesed. Varangu raamatukoguhoidja sai rahastuse KOP-ilt 6 kuud väldanud projekti „Aiandusalased oskused kogukonda” loengute ja õpitubade läbi viimiseks ja Saksi raamatukoguhoidja Moe külaseltsi nimel raamatu välja andmiseks Kultuurkapitalilt ja Virumaa Pärimuskultuuri Programmilt.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu projektid:

Kultuuriministeeriumilt saadud toetus võimaldas läbi viia erialaseid täienduskoolitusi heal tasemel ja aktuaalsetel teemadel. Üpris kalli hinnaga koolitusi ei ole mõtet tellida igasse

maakonda, seepärast on see soodne võimalus täienduskoolituseks ka naabermaakonna raamatukogutöötajatele.

Lastele suunatud projekte toimus kolm:

- Kunstiprojekt „Minu tuleviku Rakvere jõulupuu“, mille ettevalmistustöö algas 2018. aasta lõpul, jõudis 2019. aasta jaanuaris joonistuste laekumise, hindamise, tunnustamise ning näituseks seadmise faasi. Näitusele saabus 163 eriilmelist kuusekavandit.
- Projekt "Raamat sünnib koostöös" kasvas välja kolme varasema aasta projektisarjast "Pildi sisse minek", millega püüti arendada laste oskust lugeda pildikeelt ning õppida tundma eesti lasteraamatute illustraatoreid ja nende pildikäkirja.
- Projekt „Kirjandusmärg 2019“ - IV üle-eestiline kirjandusmärg 3. - 4. klassi õpilastele toimus Eesti Lastekirjanduse Keskuse eestvõttel ja koostöös maakondade keskraamatukogude lasteosakondadega. Maakonda esindava võistkonna väljaselgitamiseks ning eesmärgil haarata projektiga kaasa võimalikult palju lapsi, korraldati õpilastele maakondlik eelvoor.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

2019.a lõpus oli Lääne-Virumaal 78 raamatukoguhoidjat, neist 22 maakonna keskraamatukogus. Töötajate arv on viimased kolm aastat püsinud muutumatuna.

Osalise tööajaga töötasid 8 töötajat, koosseis kasvas (76,25).

Pooled raamatukoguhoidjatest olid kõrgharidusega ja neist 29 erialase haridusega.

Ülikooliharidusega raamatukoguhoidjaid on viimase paari aastaga jäänud vähemaks.

Raamatukoguhoidja kutset omas 48 töötajat.

Raamatukogudes töötas kokku 87 inimest.

- Rakke raamatukogus vahetus üks töötaja.
- Uus töötaja võeti endiste töötajate lahkumise järel Vihula ja Võsu raamatukogudesse.
- Tapa rk lasteosakonna ajutine töötaja vahetus uue, alalise töötajaga.
- Kadrina VRK Hulja filiaali võeti töötaja lapsepuhkuse ajaks asendaja.

Assamalla, Tamsalu ja Vajangu rk-d liideti Tapa Vallaraamatukoguga. Raamatukogul on ühine eelarve ja raamatukogu nõukogu. Hakkasid kehtima uus põhimäärus ja kasutamise eeskiri, mis said uuendatud juba enne uue üksuse moodustamist. Ühtlustati teenuste hinnad. Töötajate koosseis jäi samaks, ainult enne eraldi tegutsenud raamatukogu juhatajatest said raamatukoguhoidjad. Ühinemisega seoses tuli ümber vaadata töökorraldus (komplekteerimine, majandamine, IT-valdkond jne), sest kasvas kohustuste maht ja osadel inimestel muutusid tööülesanded.

- Haljala VRK Vihula harukogu töötaja lahkus töölt, tema asemel võeti uus inimene 0,5 kohaga. Peale Võsu harukogu töötaja lahkumist võeti Vihula töötaja täiskohaga Võsule, ühel päeval nädalalas käib ta laenutamas Vihulas. Alates 1.juunist on Võsu rk suvisel kõrgperioodil avatud ka laupäeviti. Sügis-talvisel perioodil kolmapäeviti teenindab Võsu raamatukoguhoidja Vihula raamatukogu lugejaskonda.
- Vähendati Viitna filiaali lahtiolekuaega aega.
- Sõmeru raamatukogu Lepna haruraamatukogu alustas taas tööd täistööajaga. Sõmeru raamatukogu pakkus pool aasta lugejatele võimalust raamatukokku tulla kord kuus laupäeviti. Paraku oli huvi väga väike.

- Seoses kolimisega koolimajja muutusid Tudu rk lahtiolekuajad. Raamatukogu on avatud kooliga samal ajal.
- Kiltsi raamatukogu testis alates märtsist laupäevast lahtiolekut iga kuu esimesel ja viimasel nädalavahetusel.
- Uuendati Väike-Maarja valla raamatukogude kasutuseeskirja, mis sai ühtseks kõikidele vallas tegutsevatele rahvaraamatukogudele.
- Vinni valla raamatukogude dokumendid jäid uuendamata ja mitmel sealsel raamatukogul ei ole need seadustega kooskõlas. Aasta lõpus valiti juhatajate hulgast raamatukogutöö koordinaator, kes peaks muuhulgas tegelema ka ühise dokumentatsiooni väljatöötamisega.
- Võeti vastu Kadrina VRK arengukava 2020-2023.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus muutusid lahtiolekuajad - kogu maja on septembrist mai lõpuni hommikul tunni võrra varem avatud. Küllastuste analüüs näitab, et muudatus on raamatukogu kasutajate poolt hästi vastu võetud ning otsus lahtiolekuage pikendada on end õigustanud.

Koondati majandusjuhataja ametikoht. Tema tööülesanded jaotati raamatukogu teiste töötajate ning Rakvere linnavalitsuse haldusspetsialistide vahel.

Aasta jooksul siirdus ajutisele puhkusele kaks lasteosakonna raamatukoguhoidjat, kelle asemele võeti tööle tähtajalise töölepinguga asendaja.

Raamatukogu direktor naasis ajutiselt puhkuselt osakoormusega tööle aprillist 2019, tema äraolekul täitis direktori ülesandeid arendusspetsialist.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Vt ka Lisa 1.

Lääne-Virumaa raamatukoguhoidjad läbisid täienduskoolitust 2 596 tunni ulatuses.

Koolituse teema	Korraldaja	Osalejate arv
<i>Raamatukoguhoidja kutsekoolitus</i>	RR	5
<i>Kirjandus, lugeja- ja infoteenindus, laste- ja noortetenindus</i>		
ERBi töötuba	RR	1
Eesti muusikakogude ühenduse koolitus	EMKÜ	1
Algupärase lastekirjanduse päev	Tartu LRK	4
Lasteraamatukoguhoidjate õpipäev "Kes loeb, see loeb!"	ELK	5
Lugemisprojekti "Lugemisisu 2019" koolitus	ELK	6
Seminar "Laps kirjanduses VII" Huumor lastekirjanduses.	ELK, Underi ja Tuglase kirjanduskeskus	4
Lasteraamatukoguhoidjate suveseminar Tartus	Tartu Ülikool	1
LEGO Education Coding Express	Insplay, OÜ Rekato	1
<i>Arendus ja juhtimine</i>		
Andmekaitse	Kultuuriministeerium	1
Teenusedisain kui väärtuse loomine	RR, TalTech	1
Juhtimiskoolituse programm raamatukogude juhtidele	RR	3
Koolitusprogramm 21. sajandi raamatukogu: Strateegiline juhtimine ja kavandamine	ERÜ/Creativity Lab	2

Koolitusprogramm 21. sajandi raamatukogu: Arendusprojektide juhtimine	ERÜ/Creativity Lab	2
Privaatsusõigusest isikuandmete kaitseni	Aivi Lintermann	2
Projektide planeerimine, koostamine ja rahastamine. Projektide juhtimine.	Vilko MÜ	1
Muudatused tööõiguses ja töösuhetes, praktika ja uued kohtulahendid	Personali Arenduskeskus	1
Õigusteadmisi raamatukoguhoidjale	MTÜ Õiguskool	1
Personaliarvestus ja personalitöö dokumendid- K. Kuimet	Personalitöö Arenduskeskus	1
Pilvepõhine eelarve planeerimise ja täitmise jälgimise lahendus	Tapa Vallavalitsus	2
IT		
Digipädevuse juhendaja koolitus	BCS Koolitus	1
Canva vabavara koolitus	Väike-Maarja VV, Kotli Maja	1
Küberhügieeni koolitus	RIA, Haljala VV	1
Turvalisuse alused	IT-Koolitus	1

<i>Konverentsid, seminarid, teabepäevad</i>		
Ilmar Talve mälestuskonverents	Tapa VRK	2
Rahva Raamatu infopäev	Rahva Raamat	2
Emakeelepäev: Kas tõesti häbeneme riigikeelt?	RR	2
Mõttetalgud Rahvusraamatukogus "Kasutaja võidab? Arvutid mõtlema, raamatud liikuma"	RR	1
Rahvaraamatukogud koolitajana	Tartu LRK	2
Täiskasvanuhariduse maakondlik koostööseminar	ETK Andras	2
39.rahvaraamatukogude suveseminar "Raamatukogu - rahva tervise varaait"	Võrumaa KRK/RR	2
Projekti "Agenda - Euroopa täiskasvanuhariduse tegevuskava" lõpuseminar	HTM, ETKA Andras	1
Täiskasvanuhariduse seminar	ETKA Andras	2
Rakvere linna noorteinfo seminar.	Rakvere LV	1
Aastate kogemus: RRK-d eile, täna, homme	ERÜ	1
Raamatukoguhoidja kutse taotlemise infopäev	ERÜ	1

Raamatukogutöötajad osalesid veel:

Lastekirjanduse aastakoosolekul (ELK), Lastetöötoimkonna kogemuste tuuril Tartus O. Lutsu Linnaraamatukogus (ERÜ/Tartu LRK), Muinasjutukonverentsil "Muinasjuttude salakeel" Haapsalus (Läänemaa KRK), Lasteraamatukoguhoidjate päeval Paikusel (ERÜ), Töötoas "Kuidas rääkida laste keeles" (ELK), Koomiksikirjanduse vestlusring-veebinaril (Tallinna KRK).

ERÜ üritustel:

ERÜ kõne- ja aastakoosolek, maaraamatukoguhoidjate teabepäev Tartus, maaraamatukoguhoidjate päev Pärnus, raamatukogupäevade avamine Kosel, maaraamatukoguhoidjate suveseminar Järvamaal, raamatukogu süsteemide alane teabepäev

„Raamatukogu teenused ja nende kasutamise registreerimine raamatukogusüsteemides“ Põltsamaal.

Õppereisidel:

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni õppereis Brüsselisse (ERÜ), Lastetöötoimkonna õppereis Stokholmi (ERÜ), Õppereis Dublinisse: Ühine raamatukogusüsteem Iirimaal (Kultuuriministeerium, ERÜ), Helsingi keskraamatukogu Oodi külastus (ERÜ), kirjandusretk Jõgevamaale (Väike-Maarja VRK).

Lisaks osalesid raamatukoguhoidjad veel mitmetel koolitustel, mille korraldasid kas omavalitsused, MTÜ-d, seltsid (inglise keel, kogude arhiveerimine, nukkude õmblemine, esmaabi, tuleohutus, plakati kujundamine jms).

Maakonna raamatukogude täienduskoolituse tagasisidest selgus, et ühelgi väliskoolitusel ei käinud aasta jooksul 28% vastanutest. 41% osalesid 1-2 koolitusel. Neljal ja enamal koolitusel osales ainult 4 vastajat. Peamiselt osaleti Lastekirjanduse keskuse (Lugemisisu programm), ERÜ (suveseminarid ja teabepäevad) ja rahvusraamatukogu koolitustel. Märnatavalt rohkem osaleti väljaspool erialaorganisatsioonide ja KOV-i poolt korraldatud koolitustel. Tehti ka vallaraamatukogusiseseid koolitusi (õppereisid, arvutikoolitus). Valdavalt osaleti siiski LVKRR korraldatud koolituspäevadel.

Eelarves täienduskoolituseks ettenähtud rahaga sai enamus raamatukogusid hakkama.

Lääne-Viruma Keskraamatukogu töötajate täienduskoolituse tagasisidest selgub, et 82% olid enda hinnangul saanud piisavalt osaleda LVKRR korraldatud koolitusel. Kõik LVKRR töötajad (va IT-spetsialist) osalesid vähemalt ühel oma maja koolitusel ja 53% vähemalt ühel väljaspool toimunud koolitusel.

Kõige vajalikemateks peetakse kirjanduse ja raamatute tutvustusi, aga ka õppereise teistesse raamatukogudesse. Lasteosakonna töötajate hinnangul on kõige kasulikumad Eesti Lastekirjanduse Keskuse koolitused, kuna seostuvad kõige tihedamalt igapäevatööga. Raamatukogunduses toimuvast laiema pildi saamiseks on väga värskendav tutvuda teiste maade raamatukogudes tehtavaga, mida 2019.aastal õnnestus ka kahel raamatukogutöötajal teha Rootsis ja Iirimaal.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu maakonnaraamatukoguna korraldas 9 koolituspäeva (sh 2 väljasõitu) 47 koolitustunni ulatuses. Koolitustel osales 79 maakonna raamatukogude töötajat, sealhulgas 25 keskraamatukogust ja 1 Rakvere Ametikooli rk-st. Kahel koolitusel osalesid ka kolleegid teistest maakondadest.

Tabel 4

Aeg	Teema	Koolitaja	Koolituse kestvus	Raamatu-koguhoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve
05.02.	Hispaania ja Ladina-Ameerika kirjandus	Mari Laan	4	33/8	154
05.03.	Laste lugemismängud Kuidas ajutreening parandab	Inge Pikkoja, Maie Männiste Anu Jonuks	4	32/8	105

	enesehinnanguid. Projektide kirjutamine kultuurkapitalile	Eda Lauri			
12.04.	Elukestva õppe edendamine. Raamatukogutöötaja kui uue mõtteviis ja tähenduse looja. (Koostöös ETKA Andras)	Liina Kolk	5	28/5 (L-Viru)	ETKA Andras piir- kondlik koolitus. Euroopa Sotsiaalf ondi projekt
30.04.	Õppimise valu ja nauditav õppimine hõbedases vanuses	Tiina Tambaum	8	28/ L-Viru 8 I-Viru 2	768+108
29.05.	Õppereis Saku VRK Kiisa harukogusse: Saku VRK töökorraldus ja koduloolised andmebaasid. A. Pärdi keskus	Ene Loddes	4	38/8	656
11.09.	Väljasõiduseminar Väike-Maarja valda: Rakke raamatukogu ja kodulugu. Kalastusspordi muuseum. 100 aastat riigikeelt Eestis. Liiklusnädalast.	Aime Kinnep, Kaur Salus, Liivi Heinla, Diana Okas	8	42/7	379
10.10.	Rahvusraamatukogu andmebaasidest ja uuematest arengutest. Kirjastamise seisust ja Tänapäeva kirjastuse uutest raamatutest.	Riin Olonen Tauno Vahter	4	33/8	76
11.11.	Meeskonna juhtimise põhitõed ja väljakutsed alustavale juhile.	Jaana S. Liigand- Juhkam	6	33/ Lääne-Viru 7 Ida-Viru 3 Järvamaa 1	936
10.12.	Värvinimedega fraseologismide tuntus õpilaste seas ja värvisõnade esinemine Kreutzwaldi	Mikk Bobõlski, Miina Roost, Tiina Kriisa,	4	49/8	303

	muinasjuttudes. Dublini raamatukogud. Väekad taimed eesti pärimuses.	Kristel Vilbaste			
--	--	---------------------	--	--	--

Koolitused toimusid koolitusplaani alusel. Teemade ja esinejate valikul lähtuti raamatukoguhoidja kutsestandardis ettenähtud kompetentsidest, raamatukogunduse arengusuundadest ja üldkultuuriliste teadmiste ja silmaringi laiendamise vajalikkusest. Arvestati raamatukoguhoidjate soovidega.

Koolitustel omandati teadmisi kirjandusest, infootsingust, tegevustest vanemaealistega ja nende kaasamisest, meeskonna juhtimisest, rahastuse taotlemisest projektidega, raamatukogu kujundamisest lugeja ootustele vastavaks, kodulooliste materjalide kättesaadavaks tegemise võimalustest ja laste lugemismängudest, aga ka eesti keele reeglitest muutuvast ajast. Arendati raamatukoguhoidja kompetentse nii kogude kujundamise, lugejateeninduse kui juhtimise ja arengu osas.

Koolituste tulemusena osati paremini kirjandust soovitada, muutusid sisukamaks laste raamatukogutunnid ja vanemaealistega kohtumised hooldekodudes.

Aasta lõpus said kõik maakonna raamatukogude töötajad täita veebis tagasiside vormi selle kohta, kuidas nad on õpitut rakendanud ja millistel teemadel koolitusi edaspidi vajavad. Tagasisidest selgus, et peamiseks koolitusele mitte osalemise põhjuseks oli see, et töö ei võimaldanud (78%), 17% juhtudest ei pakkunud huvi koolituse teema ja mitte alati ei saadud direktorilt luba (6%). Vähesel määral said takistuseks ka transport ja raha (3%).

Info täienduskoolituse kohta oli piisav, aja- ja asjakohane ja 94% ulatuses saadi seda maakonna keskraamatukogult. 81% hindas LVKRRK tööd täienduskoolituse korraldamisel ja nõustamisel väga heaks.

Maakonna koolituspäevadel käimise juures peetakse ka väga oluliseks võimalust kokku saada ja suhelda kolleegidega.

Aasta lõpus väljastas LVKRRK tõendid koolitustel osalemise kohta.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised:

Vt ka Lisa 2.

Raamatukogutöötajad esinesid oma tööd ja raamatukogu tutvustavate või kodulooliste ettekannetega. Viidi läbi mitmeid ekskursioone ja esineti tähtpäevade tähistamisel.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

- 2019.aastal lõpetasid kutsekoolituse Eesti Rahvusraamatukogus kolm ja alustas õpinguid kaks raamatukogutöötajat.
- Eriala toetavat haridust omandas üks töötaja Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži teenuste disaini ja juhtimise eriala magistriõppes.
- Magistrikraadi Tartu Ülikoolist kultuurikorralduse erialalt omandas üks raamatukoguhoidja.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

- *Inge Pikkoja* (Uhtna) – ERÜ tänukiri - Aasta lasteraamatukoguhoidja 2019.

- *Ene Loo* (Karepa) – ERÜ tänukiri – Aasta maaraamatukoguhoidja 2019 nominent.
- *Riina Tüllil* (Simuna) – Kultuuriministeeriumi tänukiri pikaajalise kultuurielu hoidmise ja edendamise ning lugemist väärtustavategevuse eest Simuna raamatukogus.
- *Mervi Lilleoja* (Viru-Nigula) – Vasta kooli tänukiri Vasta kooli abistamise ja meeldiva koostöö eest.
- *Sirje Raudmäe* (Roela) – MTÜ Roela Kodukant tänukiri tehtud töö eest.
- *Sirje Reinula* (Jäneda) – Eesti Kultuurkapitali juhataja Kertu Saksa tänukiri kahe aasta töö eest Lääne-Virumaa ekspertgrupi koosseisus.
- *Ülle Rajamart* (Viru-Jaagupi), *Maie Männiste*, *Ere Tammeorg* (Vinni-Pajusti) – valla tänukiri kaasa aitamise eest kirjandusliku toidufestivalil „Sõna ja Soustiga“ korraldamisel, millega tähistati Muuga mõisas E. Vilde nim. kirjanduspreemia 55 aastapäeva
- *Mari Pass* (Rakke) – valla tänukiri 20-aastase tööpanuse ja lastes lugemishuvi äratamise ja hoidmise eest Rakke valla raamatukogus.
- *Sirje Võsa* (Saksi) – Viru Instituudi tänukiri kohaliku murdekeele kogumise eest, teemaks „Keel kui olude peegel“.
- *Riina Tali* (Kiltsi) – Lääne- Virumaa Keskraamatukogu ja Väike- Maarja valla tänukiri pikaajase töö eest Kiltsi raamatukogus.
- *Kristel Lehtme* (Väike-Maarja) – ETKA Andras ja Omavalitsuste Liidu tunnustus 2019. aasta täiskasvanud õppijana.
- *Marion Talli* (LVKRRK) – 3. koht raamatukoguhoidjate infootsingu võistluse finaalis.
- *Tiina Saare* (LVKRRK) – ERÜ Parim noor raamatukoguhoidja 2018 nominent.
- Viru-Nigula VRK – Viru-Nigula lasteaed Kelluke tänukiri Viru-Nigula valla raamatukogu kollektiivile kõige parema koostöö eest sellel aastal Viru-Nigula vallas.
- Tapa VRK, Jäneda rk, Sõmeru rk – Eesti Riigikantselei tänukiri strateegia „Eesti 2035“ loomisele ja arvamuskorje korraldamisele kaasa aitamise eest.
- Haljala raamatukogu kirjandusring, mida 2014. aastast korraldab Maiga Parksepp – täiskasvanuhariduse õpiteo nominent Lääne-Virumaal.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

Vt ka Lisa 3.

Raamatukogude olukord paraneb iga aastaga, uutesse ja parematesse ruumidesse said 2019.a kolida kaks raamatukogu ja kolimise ootuses on veel neli raamatukogu.

- Karepa raamatukogu kolis külaseltsile kuuluvase rahvamajja ja külaseltsile makstakse renti. Raamatukogu ruumi juurde ei saanud, kuid raamatukogu asukoht on hea ning ruumid ilusad.
- Tudu raamatukogu kolis rahvamajast koolimajja, milleks tehti viimistlustöid kahes klassiruumis. Raamatukogu asukoht on parem ja eriti kättesaadav lastele.

Haljala rahvamajas asuvas raamatukogus likvideeriti veekahjustusi. Valla arengukavas ja eelarvestrateegias on planeeritud Haljala rahva- ja kooliraamatukogu kolimine uutesse ühistesse ruumidesse kohaliku köstrimajja 2020. aastal.

Kihlevere sai uue turvalise välistrepi.

Vohnjas ehitati raamatukogu ees olevast remontimata ruumist ilus külatuba, mille tulemusena muutus raamatukogu sissepääs paremini nähtavamaks.

Roelas paigaldati uued valgustid ja välisuks. Endiselt vajab remonti trepp ja varikatus. Tamsalus vahetati välja elektrikilp, pandi uued laevalgustid ja tehti pisiremonti. Parandamist vajab lasteosakonna sein.

Vinni-Pajustis remonditi trepikoda ja trepikoja kohal olevat katust. Korda tuleks teha välisseinas olevaid praod, mille kaudu sisse pressiv vesi rikub kogu tehtud töö. Endiselt vajab remonti raamatukogu põrand. Välja oleks vaja vahetada aknad ja soojustada fassaad.

Tapa raamatukogus vahetati valgustid kaasaegsemate ja ökonoomsemate vastu, värviti lasteosakonna seinad, parandati veidi parkettpõrandat. Tapa raamatukogu vajab ökonoomse kütte- ja jahutussüsteemi väljaehitamist, ruumide kapitaalremonti ja ka fassaadi uuendamist. Väike-Maarjas likvideeriti väiksemaid probleeme tööala valgustuse uuendamise, trepi korrastustöö ja inva- WC remondi näol. Kolmel korral tuli seal tegeleda ootamatu veeavarii ning nende tagajärgede likvideerimisega.

Suuremaid ja väiksemaid remonditöid vajavad veel Varangu rk Essu laenutuspunkt, Vergi, Võsu, Aseri rk-d.

Viru-Jaagupi vanas koolimajas ehitatakse kogu majas välja uus küttesüsteem ja tehakse hädavajalik remont ruumides, kuhu raamatukogu kolib.

Lepna raamatukogul on võimalus ära kolida korrusmaja 3. korrusel avaramatesse ja paremini ligipääsetavamatesse uue külakeskuse ruumidesse 2020.aasta alguses.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ruumide seisukord on hea, jooksvalt on tehtud hooldusremonti. Jätkuvaks probleemiks on ruumipuudus, mida on püütud leevendada ümberpaigutuste ja kogude puhastamisega.

2019 suvel vahetati 2.- 4.korrusel 45 akent ning 3.korruse rõdu uks. Aknapalede taastamine algas 2019.aasta lõpus ning jätkus 2020.aasta alguses. 2018.aasta lõpul tegemata jäänud lasteosakonna riietusala ümberkorraldamine sai lõpetatud 2019.aasta sügisel.

2020.aastaks on planeeritud fassaadi remont ning aasta teises pooleks on kavas tellida valgustusprojekt, mille alusel saaks 2021. aastal alustada valgustite väljavahetamist uuemate ja energiasäästlikemate valgustite vastu.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Juurdepääs liikumispuudega inimesele on 28% raamatukogudest (11). Peamiseks takistuseks on trepid ja kui raamatukogu asub kas kortermajas, mõisahoones või avalike hoonete kõrgematel korrustel, siis ei ole erilist lootust ka olukorra paranemiseks. Päris ilma teenuseta siiski keegi ei jää ja raamatud toimetatakse soovijateni kas alumisele korrusele või lausa koju. 2019.aastal paigaldati Haljala rk välistrepile käsipuu ja ehitati invatee Hulja raamatukokku pääsemiseks.

Lääne-Virumaa KRRK-s ratastooliga sissepääs on tagatud kaldtee abil, korruste vahel saab liikuda liftiga. 1.korrusel on olemas inva-WC. Välisuksest sissepääsemiseks vajab ratastoolis inimene siiski sageli abi, sest uks on raske ega avane automaatselt. Olukorra parandamiseks paigaldati 2019.aastal peasissepääsu siseuksele klaas, et raamatukogutöötajad näeksid abivajajaid (nt ratastoolis või lapsevankriga külastaja) ning saaksid neid sisenemisel aidata.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Töötajaarvuteid oli raamatukogudes kokku 90 ning nende keskmine vanus on 5 aastat. Uuemaid tööarvuteid said 14 raamatukogu. Valdavalt on kasutusel operatsioonisüsteem Windows 10.

Uusi lugejaarvuteid soetati kuues rk-s ja aasta lõpuks oli neid kokku 91 (2018.a 107). Vähenemise põhjuseks on vananenud ja kasutuseta arvutite likvideerimine. Lugeja käsutuses olevate arvutite keskmine vanus on 6 aastat, kuid on ka enam kui kümne aasta vanuseid lugejaarvuteid. Operatsioonisüsteemiks on samuti valdavalt Windows 10, kaheksal raamatukogul Windows 7, mis tuleks välja vahetada.

Lugejaarvuti puudub üldse ühes rk-s, kus selle järgi pole raamatukogu hinnangul olnud vajadust, ühes rk-s oleva lugejaarvuti riist- ja tarkvara oli vanuse tõttu muutunud kasutuskõlbmatuks. Olukord peaks paranema 2020 a alguses.

Raamatukogudesse lisandus värvi- ja tšekiprintereid.

Maakonnas oli ainult üks haruraamatukogu, kus wifi puudub, ühes rk-s on see piiratud juurdepääsuga.

Valla poolt sai Tapa VRK ühinemise järel toetust infotehnoloogia valdkonna seadmete uuendamiseks. Tapa raamatukogu majja jõudis aasta lõpus kiire internetiühendus (optiline kaabel).

Lääne-Virumaa KRRK-s suuremaid arendustegevusi infotehnoloogia valdkonnas ei olnud – jooksvalt vahetati välja arvuteid ja monitore, 4.korrusele soetati A4 värviprinter.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu on jätkuvalt ainus koht maakonnas, mis pakub pilveprintiteenust.

2. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

2019.aasta juurdekasv:

- 24 041 eksemplari, mida oli 8,5% rohkem kui eelmisel aastal. Maakonna keskmine juurdetuleku protsent kogudest oli 3,6.
 - 68,6% oli ilu- ja lastekirjandus (2018.a 60,3%)
 - 5,6% (1 356 eks) olid võõrkeelset, millest 88,6% (1 202 eks) oli venekeelset.
- Kustutati: 40 642 eksemplari
 - Kustutati raamatuid 38 828 eks (171% juurdetulekust)
- Kogude suurus aasta lõpus: 677 006
- Keskmine ringlus: 0,8 (2018.a 0,9)
- Komplekteerimiskulu elaniku kohta: 5,1€ (KOV-ilt 3,2€)

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimisel järgiti põhimõtet, et eesti kirjanduse paremik jõuaks lugejateni. Õpilaste puhul peeti silmas, et kohustuslik kirjandus ja uuem eesti laste- ja noortekirjandus oleks võimalusel olemas. Komplekteerimisel arvestatakse ka valla teiste raamatukogude tellimustega. Vallaraamatukogude puhul on põhikogu fond kõige rikkalikum ning seal asuvad ka vähem kasutust leidvad kallimad teatmeteosed, mida saab vajadusel harukogudesse laenutada. Üldiselt teab iga raamatukoguhoidja oma lugejate eelistusi ning kirjanduse tellimisel lähtutaksegi nendest.

2019.a maakonna komplekteerimiskuludest moodustas KOV eelarve 63,2%, riigipoolne toetus 36,8% (113 333 € sh 30% (33 999 €) väärtkirjanduse ostuks).

- Maakonna keskraamatukogu vahendusel osteti maakonda teavikuid 221 376 € eest so 71,8% kogu juurdetulekust (2018.a 228 686 €, ehk 77,6%). Muutus tulenes sellest, et alates

2019.a algusest komplekteeris Tapa Vallaraamatukogu oma valla kõikidele raamatukogudele teavikud ise.

Järelkomplekteerimisega tegeleti jooksvalt, osteti juurde puuduolevaid või asendamiseks vajaminevaid raamatuid. Kuna lugejad ootavad eelkõige uusi raamatuid, siis vanemate raamatute järelkomplekteerimine väheneb.

LVKRRK komplekteerimisosakonna kaudu ostetud raamatu keskmine hind oli 12,38€.

- Tapa Vallaraamatukogu ja tema harukogude komplekteerimine toimus Tapa VRK komplekteerija poolt. Veebruari algusest on RIKS kasutusel kõigis valla rahvaraamatukogudes. Uute teavikute kataloogimine toimub peakogus Tapal. Seoses hindade tõusuga komplekteeriti vähem uudiskirjandust ning tegeleti väga palju järelkomplekteerimisega hulgimüüjate sooduskampaaniate ajal. Kampaaniaid kasutati ka värskelt liitunud harukogude lagunened ning uuendamist vajava kooli- ja ilukirjanduse värskendamiseks.

Tapa VRK kaudu ostetud raamatu keskmine hind oli 9,87€.

Tapa VRK viis läbi kogude kvaliteedihindamise, kasutades rahvaraamatukogude kvaliteedihindamise mudelit. Selle mõõdikute järgi oli vallas kõikide raamatukogude koondtulemus „hea“.

Venekeelset kirjandust komplekteeriti Tapa VRK-sse, Viru-Nigula VRK-sse, Lääne-Virumaa VRK-sse ja vähesel määral ka Võsule, kuna venekeelne lugejaskond on nendes piirkondades olemas.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus juhendatakse komplekteerimisel komplekteerimispõhimõtetest ning riiklikest suunistest. Komplekteerimise põhimõtted on avalikustatud raamatukogu kodulehel. Kirjanduse komplekteerimine toimub valikuliselt ning prioriteediks on eesti autorite ilukirjandus ning tõlkekirjandusest väärtkirjandus, samuti laste- ja noortekirjandus. Teadmiskirjandusest on eelistatud Eestit puudutav kirjandus ning tarbekirjandusest laiemale lugejaskonnale huvipakkuvad teavikud. Arvestatakse ka nõudlusega, seda eriti eksemplaride arvu osas. Järelkomplekteerimisel arvestades lugejate soove ja järjekordade pikkust.

Jätakuvalt ostetakse palju lauamänge, millest suuremat osa saab ka koju laenutada. 2019.aastal soetati valik piparkoogivorme, mida lugejad jõuluajal ka aktiivselt koju laenutasid.

Võrreldes 2018.a suurenes komplekteerimiseelarve 2,4% ehk 1418 € võrra, seda tänu kohaliku omavalitsuse eraldatud toetusele.

-annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetuste osakaal juurdetulekust oli 8%. Kõige rohkem annetati raamatuid – 1798 eksemplari (1542 nimetust). Ajakirju annetati 61 nimetust ja need moodustasid annetustest 3,9%. Ajalehti annetati 41 nimetust. 1,7% moodustasid auvisid.

Lugejate poolt annetatud teavikutega vahetati välja kulunud eksemplare.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogusse saabus aasta jooksul 4362 teavikut, nendest annetusi 214 eksemplari. Annetuste osakaal saabunud teavikutest moodustas 4,9%.

-kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Ringlus oli 0,8. Viimased aastad on see olnud üsna stabiilne. Kõige kõrgem oli see maakonna keskraamatukogul (1,7), aga ka Haljala rk-l (1,4). Vähemalt 1 oli ringlus kokku ainult kuuel raamatukogul. Kogude väga väike kasutamine on põhiliselt väikestes küla- ja harukogudes, kus lahtiolekuajad on lühemad.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu kogude ringlus tervikuna oli 1,7. Osakondade lõikes oli suurim ringlus ilukirjanduse osakonnas (2), järgnes laste- ja noorteosakond (1,4). Kõige vähem ringlevad muusikaosakonna kogud (ringlus vaid 0,4).

Raamatute laenutuste edetabel Lääne-Virumaal (Urram+Riks)

	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1	Afanasjev, Vahur	Serafima ja Bogdan	700
2	Jõe, Aliis	... kes pole kunagi söönud homaari	672
3	Anniko, Silver	Rusikad: inimene on inimesele hunt	653
4	Veem, Eha	Leskede klubi. Postkast nr 4	502
5	Lember, Ira	Vale nimega mees	479
6	Riley, Lucinda	Kuuõde: Tiggy lugu	470
7	Veem, Eha	Leskede klubi. Armulauamõrv	449
8	Jõe, Aliis	Viimane laev	444
9	Obama, Michelle	Minu lugu	383
10	Tinnuri, Urve	Kahe eemalolija villa	382

Eesti kirjandus on lugejate seas populaarne, esikümnesse jõudsid ka kohalikud autorid E. Veem ja U. Tinnuri. Laenutatuid raamat „Serafima ja Bogdan“, mis on pärinud ka Virumaa kirjandusauhinna, on edetabeli tipus teist aastat järjest.

Lasteraamatute laenutuste edetabel Lääne-Virumaal

	Autor	Pealkiri	Laenutusi
1	Kivirähk, Andrus	Kaka ja kevad	347
2	Väljal, Silvi	Jussikese seitse sõpra	282
3	Rannap, Jaan	Nublu	231
4	Molnár, Ferenc	Päl-tänava poisid	231
5	Raud, Piret	Tobias ja teine B	227
6	Tomusk, Ilmar	Kolmanda A kriminalistid	223
7	Tomusk, Ilmar	Kriminaalsed viineripirukad	197
8	Raud, Eno	Kalevipoeg	195
9	Oster, Grigori	Õuduste kool	195
10	Rowling, J.K.	Harry Potter ja tarkade kivi	192

Lastekirjanduse laenutuse edetabelis on kõik kooli lugemisnimekirjade raamatud. Kuna neid on raamatukogudesse rohkem komplekteeritud, siis koguvad need ka rohkem laenutusi. Tapa valla raamatukogude (Riksi) laste laenutuste edetabelis on küll teised teosed, kuid ka need on kooliprogrammi kirjandus.

Perioodika laenutuste edetabel (Urram)

	Pealkiri	Laenutusi
1	Kroonika	3749
2	Eesti Naine	2041
3	Naisteleht	1806
4	Virumaa Teataja	1659
5	Maakodu	1437
6	Imeline Ajalugu	1368
7	Postimees	1287

8	Kodutohter	1233
9	Maaleht	1193
10	Eesti Ajalugu	1188

Perioodika kojulaenutused moodustasid kõigist laenutustest 10,3%. Osakaal on raamatukoguti väga erinev, moodustades näiteks Vergis ja Viru-Jaagupis üle 40% kõigist kojulaenutustest. Suure osa nendest laenutustest on ajalehtede kojulaenutused, sest valdav enamus raamatukogusid laenutab ajalehti koju, kuigi kõik laenutused ei kajastu raamatukoguprogrammis. Kõige rohkem laenutatakse ajalehtedest koju *Virumaa Teatajat*, *Postimeest* ja *Maalehte*. Kultuuriperioodika eriti populaarne ei ole, kõige rohkem laenutati *Loomingut* ja *Loomingu Raamatukogu*.

Madalaim on perioodika laenutuste osakaal kõigist kojulaenutustest Lääne-Virumaa Keskraamatukogus (2,9%). LVKRRK lugejad eelistavad koju laenutada käsitöö- ja ajalooajakirju, ajalehti raamatukogu koju ei laenuta.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Raamatuid tuli maakonda juurde 22 656 eksemplari (neist ostetud 20 858 eksemplari). Seda on 10% rohkem, kui aasta varem. Iga elaniku kohta osteti keskmiselt 0,3 raamatut ning see eelmise aastaga võrreldes ei muutunud.

E-teavikuid ei ole soetatud, sest puudub nende laenutamiseks sobiv keskkond. Õpilastele tutvustatakse võimalusi lugeda õpetaja poolt soovitatud raamatuid e-raamatuna.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu kogudese saabus aasta jooksul 3983 eksemplari raamatuid (sellest 214 eksemplari annetustena), raamatu keskmiseks hinnaks oli 12,22€. Kogu komplekteerimiseelarvest moodustasid raamatuostud 80,4%.

Saabunud raamatutest moodustas ilu-ja lastekirjandus 63,5%. Võõrkeelsed olid 9,7% saabunud raamatutest, neist omakorda enamus venekeelsed (75,1%).

Keskraamatukogusse saabunud 4189-st raamatust oli vaid 303 (ehk 7,2%) ilmunud enne 2018.aastat, nendest 66 ehk 21,78% on saadud annetusena.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Kõik raamatukogud ostavad ajalehed ja ajakirjad ise, välja arvatud kultuuriperioodika, mida tellitakse keskraamatukogu kaudu. Perioodikale kulus maakonnas 54,555 eurot, mis on 17,7% kogu komplekteerimissummast.

2019.a lisandus 968 nimetust ja 1 097 aastakäiku ajakirju, 74 neist saadi annetustega.

Ajalehti saadi juurde 314 aastakäiku.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu perioodika komplekteerimisel on põhimõtteks, et kättesaadav oleks Eestis ilmuv perioodika, v.a väheväärtusliku sisuga väljaanded. Võõrkeelset perioodikat komplekteeritakse vastavalt vajadusele ja võimalustele.

2019.a kulutati perioodikale 9267€. Ajakirju saabus 180 aastakäiku, nendest annetusena 31 aastakäiku (17,2%), kustutati 51 aastakäiku. Ajalehti saabus 22 nimetust 31 aastakäiku sh annetusi 4 nimetust 4 aastakäiku.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Raamatukogud komplekteerivad auviseid vähe, kuid ka keskraamatukogus on viimastel aastatel vähenenud auviste komplekteerimine, sest väheneb nende nõudlus ja kasutus.

2019.a lisandus kogudesse 70 auvist (neist 31 keskraamatukokku), sealjuures kustutati 80. Aasta lõpuks oli auviseid maakonna raamatukogudes kokku 8434 eksemplari (sh 59% neist moodustasid keskraamatukogu auvised).

3.2 inventuurid, mahakandmised

Inventuure 2019.a ei tehtud, need viidi eelnevatel aastatel läbi peaaegu kõikides maakonna raamatukogudes.

Kustutamisele läks 38 828 eksemplari raamatut (16 172 eksemplari rohkem kui juurde tuli), 1706 aastakäiku ajakirju ja 80 auvist.

Kõige rohkem raamatuid kanti maha Tapa VRK-s, kus toimus veel kolme raamatukogu liitumine programmiga Riks, millele eelnes põhjalik kogude puhastus.

Hoolimata viimastel aastatel toimunud aktiivsest kogude korrastamisest ei ole ringlus maakonnas tervikuna kasvanud ja kõigub 0,8-0,9 piirimail – kõige kõrgem on see endiselt keskraamatukogus (1,7), mõnes väikesemas harukogus aga vaid 0,2-0,3.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Kõikides raamatukogudes saab lisaks koju- ja kohallaenutamisele teha koopiaid, pakutakse RVL-i teenust ja abi arvuti ning e-teenuste kasutamisel. Üksikud raamatukogud pakuvad ka lamineerimist ja kiletamist.

Lisandus veel kaks tagastuskasti, mis on teinud raamatute tagastamise mugavamaks ja lühendanud lugemisjärjekordi. Tagastuskastid ja võimalus tagastada teavikud ükskõik millisesse valla raamatukogusse, on lugejate poolt hästi vastu võetud.

Kahes raamatukogus alustas tööd postipunkt. Viru-Nigula VRK Aseri haruraamatukogus osutati teenust raamatukogu tööga samal ajal ja selle tõttu kannatas lugejaskond. Tapa VRK Vajangu haruraamatukogus alustas postipunkt tööd detsembris. Selleks, et see raamatukogu tööd liialt segama ei hakkaks, pakutakse seal teenust ainult pärastlõunati.

Viru-Nigula valla elanikel on võimalik Viru-Nigula Raamatukogus tasuta vallale kommunaalmakseid arve alusel sularahas. Lisaks väljastab raamatukogu valla elanikele Eesti Keskkonnateenuste AS-i ettemakstud prügikotte.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus pikenesid lahtiolekuajad, muudatused on hästi vastu võetud ning avamisajad on hetkel optimaalsed. Täiendati arvutitöökohtade ja traadita andmesidevõrgu (WiFi) kasutamise eeskirja selliselt, et arvutitöökohtade hõivatuse puhul on raamatukoguhoidjal õigus uue kasutaja saabumisel lõpetada üle tunni kestnud arvutitöökohta kasutus.

Rahuoluküsitlusi viidi läbi kahes omavalitsuses:

Rakvere valla raamatukogudes (Sõmeru, Lepna, Uhtna):

Enamus vastanutest oli rahul lahtiolekuajadega, töökorralduse ja teenusega, rahuldab nii raamatute kui perioodika valik. Raamatukogu info kättesaadavuse kohta toodi enim välja Facebooki ja valla lehte. Küsitlusest selgus ka see, et rohkem tuleks tutvustada raamatukogudes pakutavaid teenuseid, RVL-i, üritusi ja kirjanduse valikut.

Viru-Nigula VRK (Aseri ja Viru-Nigula harukogudes):

Rahul oldi asukohtade ja lahtiolekuajadega, ka teenustega, kuigi rohkem sooviti üritusi ja kohtumisi kirjanikega. Rahul oldi nii kirjanduse valikuga kui teavikute paigutusega raamatukogus. Mitmed vastanud tundsid vajadust tagastuskasti järele.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Raamatukogudes oli kasutajate käsutuses 91 internetiühendusega arvutit. Seda on 16 võrra vähem kui eelmisel aastal. Vanad ja kehvad arvutid likvideeriti, kuid uusi nende asemel igale poole ei ostetud, kuna nende kasutamine raamatukogudes väheneb. Raamatukogudesse pöördatakse juhul, kui vajatakse raamatukoguhoidja abi erinevate internetitoimingute tegemisel või printimiseks. Samas on raamatukogu arvuti mõnikord inimestele ainsaks võimaluseks asjaajamiseks e-riigiga.

Raamatukogude arvuteid kasutatakse igapäevapanganduseks, ID-kaardi põhisteks toiminguteks, tuludeklaratsioonide täitmiseks, ajalehtede ja ajaviitelehekülgede sirvimiseks ning e-postkasti kasutamiseks. Lapsed kasutavad raamatukogude arvuteid peamiselt mängimiseks, koolitööde tegemiseks ja nende välja printimiseks.

Lääne-Virumaa KRK-s oli kasutajate käsutuses 17 arvutit, mida kasutati kokku 5140 korral.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused. Üldistav ja muutusi näitav kokkuvõte.

Raamatukogude kasutamine maakonnas tervikuna langenud ei ole, kuigi elanikkond kahanes 483 inimese võrra. Keskmiselt oli hõlve maakonnas 31%, olles siiski raamatukoguti äärmiselt erinev: suurim on see suvituspiirkondades (Võsul 80,1% ja Karepal 70,9%), madalaim Lepnal (10%) ja Kiltsis (10,7%).

Raamatukogu kasutamine sõltub paljuski selle asukohast ja on mõjutatud keskuste, lasteasutuste, kauplust jms olemasolust läheduses.

Raamatukogude kasutamist mõjutasid:

- 2019.a oli raamatukogud vähem avatud (maakonnas tervikuna 439 päeva vähem võrreldes varasema aastaga). Põhjusteks kolimine, töötajate haigestumine või vahetumine, töökorralduse muudatused.
- Elanikkonna vananemine ja vähenemine vähendab ka raamatukogude kasutust.
- Remonditööd raamatukogus või selle ümbruses muudavad külastamise ebamugavaks.
- Raamatukogude kasutamist suurendab ruumide renoveerimine või uute ruumide saamine, raamatukogud hea asukoht, lisateenuste pakkumine (nt postipunktide asutamine ja KOVi teenuste pakkumine), erinevate ürituste, näituste ja koolituste korraldamine.
- Lapsed on aktiivsemad raamatukogukasutajad siis, kui neile pakutakse ka erinevaid tegevusi ja korraldatakse üritusi.

Tabel 5

Raamatukogu	Lugejad 2018	Lugejad 2019	Muutus (+-)
Lääne-Virumaa	18 732	18 672	-60
Sh Lääne-Virumaa KRK	6 402	6 491	89

- Raamatukogude lugejate arv maakonnas tervikuna kahanes (lugejaid tuli juurde 18-s raamatukogus, kuid vähemaks jäi 22-s).
- 71,4% lugejatest olid täiskasvanud.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu hõlve oli 42,1% (2018.a 40,9%).

Eelneva aastaga võrreldes oli registreeritud lugejaid 89 võrra rohkem ning lugejate arv on viimase 4 aasta jooksul olnud üsna stabiilne. Kõige enam on täiskasvanute lugejarühma

kuuluvaid lugejaid (55%), järgnevad põhikooliõpilased (24%). Täiskasvanute laenutused moodustavad kojulaenutustest 63%, järgnevad pensionäride laenutused (13%). Kõige vähem on jätkuvalt ametikooliõpilastest lugejaid, samuti on nende laenutuste protsent kõige madalam.

Raamatu- kogu	Külastused 2018	Külastused 2019	Muutus (+-)	Virtuaal- külast. 2018	Virtuaal- külast. 2019	Muutus (+-)
<i>Lääne-Virumaa</i>	285 410	316 541	31 131	172 662	255 674	83 012
<i>Sh Lääne- Virumaa KRK</i>	85 409	88 847	3 438	34 261	28 988	-5 273

- Külastuste arv pöördus üle mitme aasta tõusule (+10,9%). 25-s raamatukogus oli see arv suurem kui eelmisel aastal.
- Elaniku kohta oli külastusi 5,3. Suur oli see suvituspiirkonna raamatukogudes, aga ka näiteks Jänedal (12,4), kus mõisas asuvad raamatukoguruumid on avatud kõikide sündmuste puhul. Kõrge oli see ka raamatukogudes, mida iseloomustab aktiivne lastetöö (Uhtna, Haljala, Muuga). Keskmisest suurem oli külastatavus 16-s raamatukogus.
- Ka Lääne-Virumaa Keskraamatukogu külastuste arv kasvas - iga elaniku kohta oli aastast 5,8 külastust, iga lugeja kohta 13,7 külastust.

Virtuaalkülastused kokkuvõttes tõusid. Kui vallaraamatukogu veebilehel kajastatakse kõikide haruraamatukogude infot, siis on neil ka rohkem külastajaid. Raamatukogude veebilehed kasutavad erinevaid sisuhaldustarkvara lahendusi, mistõttu on ka külastuste arvestamine erinev ning sõltub programmi eripärast ja ei tundu alati tõepärane.

Raamatukogu	Laenutused 2018	Laenutused 2019	Muutus (+-)	Päringud 2018	Päringud 2019	Muutus (+-)
<i>Lääne-Virumaa</i>	590 236	570 312	-19 924	4 727	4 945	218
<i>Sh Lääne- Virumaa KRK</i>	185 670	182 824	-2 846	1 891	2 020	129

- Kui eelmise aastal tõstsid laenutuste arvu perioodika kohalkasutuse arvestamine, siis nüüd vähenesid laenutused 3,4%.
- Laenutustest 1,18% (67128) moodustasid kohallaenutused, sellest 42% olid LVKRK kohallaenutused. Kohallaenutused tõusid 20%.
- Laenutused tõusid pea pooltes (19-s) raamatukogudes.
- Kojulaenutused vähenesid 5,9%.
- Kojulaenutustest 10,3% moodustas perioodika laenutused. Need iga aastaga veidi vähenevad. Ajalehtede koju laenutamine annab maaraamatukogudes laenutusi juurde, kuid igal pool seda ei tehta.
- Ilukirjanduse laenutused moodustasid kojulaenutustest 66,2%. See tõuseb iga aastaga (2018.a 65,4%).
- Laenutusi elaniku kohta oli 9,5 (2018.a 9,7) ning laenamissagedus 30,5.

- Laenutuste arvu mõjutavad ka laenutstähtaegade pikkused (14 – 30 päeva) ja pikendamise võimalused lugejaportaalis.
- Raamatukogudes, kus laenutatakse koju ka ajalehti, on perioodika osakaal laenutustest kohati üle neljakümne protsendi.
- Raamatulaenutustest moodustasid eestikeelsete raamatute laenutused 93,3%, venekeelsete raamatute laenutused 5,3% ja inglisekeelsete raamatute laenutused vaid 1%.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus oli laenutusi elaniku kohta 11,9, iga lugeja kohta 28. Laenutustest moodustasid 95,5% raamatulaenutused, 2,9% ajakirjade laenutused ja vaid 1% auviste laenutused.

Infopäringud registreeritakse raamatukogu andmebaasis ja 2019.a oli neid 218 võrra rohkem kui eelmisel aastal. Üle poole sellest tõusust jäi Lääne-Virumaa KRK arvele (59%). Ilmselt on neid järjepidevamalt registreeritud, kuna üldiselt täheldatakse infopäringute vähenemist. Nutiajastul on lihtne ise infot leida, raamatukogusse pööratakse spetsiifilisemate ja mahukamate päringutega ning koolis antavate ülesannete tegemiseks. Küsitakse siiski ka erinevaid kontaktandmeid, bussigraafikuid, lahtiolekuaegu jms, aga ka abi ristsõnade lahendamisel.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu päringute arv suurenes eelneva aastaga võrreldes 129 võrra, neid oli aasta jooksul kokku 2020. Peamiselt esitatakse infopäringuid raamatukogus kohapeal või e-posti vahendusel. 2019.aastal esitati mitmeid päringuid seoses tsitaatide, luuletuste, kalambuuride otsimisega erinevate tänukirjade ja sündmuste jaoks, korduvalt uuriti ka ilmaolusid mingil kindlal kuupäeval.

4.3 RVL teenindus

RVL välja: 13237 (- 0,22%)

RVL sisse: 13135 (-8%)

Teavikute liikumine raamatukogude vahel üldiselt jätkuvalt väheneb, kuigi mõnes vallas see hoopis elavnes. Kõige paremini liiguvad teavikud vallaraamatukogu piires, kus lisaks tellitud kirjandusele saadetakse ühes raamatukogus seisma jäänud kirjandus teise harukogusse. Raamatuid vahetatakse kokkusaamistel või saadetakse koos uute raamatute pakkidega. Palju kasutatakse ka lugejate endi abi, vallaametnikke ja-transporti, aga ka postiljone ja sotsiaaltöötajaid. Teinekord jääbki raamat tellimata, kuna selle ära toomiseks pole võimalust. Pakiautomaate raamatute saatmiseks üldiselt ei kasutata, sest automaatide võrk on hõre ning reeglina ei ole lugejad valmis raamatu saatmise eest maksma. Siiski tasuks teenust lugejatele rohkem tutvustada.

Valdavalt telliti teavikuid oma maakonna piires ja keskraamatukogult. Aga ka I.Jalaväebrigaadi Tapa raamatukogust, Eesti Maaülikooli, Sisekaitseakadeemia, Tartu Linnaraamatukogust.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogul on maakonnasisene RVL oli kõige tihedam Viru-Nigula Valla Raamatukogu ja Kadrina Valla raamatukoguga. RVLi vahendusel tellisid Lääne-Virumaa raamatukogud kõige enam erialakirjandust sh enam eneseabi, vene- ja eestikeelset ilukirjandust, käsiraamatuid, ajalugu, kohustuslikku kirjandust ning kõrgkooliõpikuid.

Urrami väliselt telliti kõige rohkem teadus- ja erialaraamatukogudest Lääne-Virumaa Keskraamatukogusse teavikuid ja paberkoopiaid Eesti Rahvusraamatukogust, Tallinna

Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust, Tartu Ülikooli raamatukogust. Enim telliti teatmekirjandust, võõrkeelset kirjandust ja nõukogudeaegseid raamatuid erinevatel teemadel.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

2019.a lisandus maakonda laste- ja noortekirjandust 3116 eksemplari, neist 25 olid annetused. Komplekteerimisel arvestati igas vanuses laste lugemishuviga, et kõigile oleks pakkuda nii kooli- kui ajaviitelugemist. Eelistatud oli Eesti kirjanike looming ning kooli- ja lasteaia õppekavas olev kirjandus. Komplekteerimisel tuli jälgida kordustrukke kohustusliku kirjanduse teostest, et vajadusel lagunened või kadunud raamat asendada.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus püüti eelkõige hankida piisaval määral kooli- ja huvilugemiseks mõeldud lugemisvara eelkoolieast põhikooli lõpuni nii eesti kui võõrkeeltes ning pakkuda õppekava toetuseks mitmekesisest aimekirjanduse valikut. Eelistatud oli eesti algupärandeid (nii ilu- kui aimekirjanduse osas) ning pidevalt täiendati ka kohalkasutatavate lauamängude, tegelusraamatute ja arvutimängude varu. 2019. aastal lisandus LVKRRK lasteosakonna kogusse 1274 teavikut (2018. a. 1435), neist raamatuid 1213 eksemplari. Keskraamatukogus on kättesaadav ka kõik kodumaised perioodilised laste- ja noorteväljaanded, sh 2019.aastal ilmuma hakanud *Postimehe* noortelisa *Postimees Junior*, mille võtsid omaks nii lapsed kui noored.

Suurem valik lastekirjandust aitas kindlasti teenindusele kaasa. Saabunud uudisteosed pannakse raamatukogudes eraldi välja ja väiksemad külastajad leiavad need kergesti üles. Kui just koju ei laenutata, tehakse kohapeal raamatutega tutvust. Noored loevad siiski vähe uudiskirjandust ning piirduvad põhiliselt kohustusliku kirjandusega. Aruandeaastal telliti lisaks „Lugemisisu“ programmi kuuluvaid raamatuid ning need võeti laste hulgas hästi vastu.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2018	Lug-d 2019	Muutus (+-)	Külast- d 2018	Külast- d 2019	Muutus (+-)	Laenut 2018	Laenut 2019	Muutus (+/-)
Lääne - Virumaa	5 286	5 341	55	84 337	87 683	3346	75 239	71 377	-3 902
Sh LVKRRK	1 678	1 746	68	20 449	22 329	1943	23 058	22 275	-783

Lapsi registreeriti lugejateks 1% võrra rohkem kui varasemal aastal ning lapsed moodustasid 28,6% raamatukogude kasutajatest. See arv on viimaste aastatega tõusnud.

Tänavu tõusis ka laste külastuste arv peaaegu 4%. Külastusi oli rohkem 29-s raamatukogus. Kõigist raamatukogukülastustest moodustasid laste külastused 27,7%. Suurim oli laste külastuste osakaal Roelas (61,6%), kus raamatukogu asub ühes hoones kooli ja lasteaia ning Uhtnas (51%), kus raamatukogu samuti lasteaia üht hoonet jagab.

Laste kojulaenutuse hulk langeb iga aastaga, eelmise aastaga võrreldes -5,1%. Kõigist laenutustest moodustasid laenutused lastele 14,2% ja selline osakaal on püsinud viimastel aastatel enam-vähem samal tasemel. Palju laenutavad raamatuid lastele ka lapsevanemad,

kuna lapsed ise peale koolipäeva raamatukokku ei jõua. Vanemate arvele lähevad tihtipeale ka väikelaste ja koolieelikute raamatud.

Lastekirjanduse laenutuste edetabelist leiab ainult koolilugemise raamatuid. Enim laenutavad algklassilapsed, kes on raamatukoguga seotud raamatukogutundide kaudu.

Laste poolt raamatukogu kasutamist mõjutava tegurid:

- Lasteasutuste olemasolu piirkonnas, paiknemine raamatukogu lähistel või samas hoones.
- Lasteasutuste koostöö raamatukoguga – kui varasemalt on näiteks lasteaiarühmaga raamatukogu külastatud, tullakse hiljem raamatukokku kogu perega.
- Teeninduspunktide avamine koolis mõjutab statistikat positiivses suunas. KUS Laenutuspunktis toimuvad tegelused lastele ja sealt on võimalik laenutada lasteraamatuid.
- Kooliraamatukogu olemasolu ja selle kirjanduse valik – kui vajalik (kohustuslik) kirjandus on kättesaadav kooliraamatukogust, ei ole vajadust külastada rahvaraamatukogu.
- Koolibusside sõidugraafikud – kui lastel on koolibussi oodates vaja teha aega parajaks siis tehakse seda tihti just raamatukogus. Algklassiõpilased ja pikapäevarühma lapsed külastavad pärast tunde raamatukogu päris usinasti.
- Üha vähem on lastel püsivust raamatuid lugeda ning tihti on puudulik sõnavara takistuseks raamatust arusaamisel ja see ei ärgita lugema.
- Raamatukogus käiakse ka õppimas, lugemas ja arvutit kasutamas. Raamatukogu on lastel kokkusaamise kohaks.
- Seoses mänguväljaku rekonstrueerimisega raamatukogu õuel, on raamatukokku hakanud käima rohkem lasteaiaaegseid lapsi, kes tulid sinna koos vanematega. KUS
- Lasteaia rühma lapsed, kes käivad raamatukoguga samas majas ujumas, ootavad lugedes, joonistades ja mängides oma järge raamatukogus. KUS
- Muud vaba aja veetmise võimalused (trennid, arvutimängud jne) vähendavad aega, mida lapsed võiksid veeta lugedes (nt ... käis 2018.aastal üks kolmanda klassi poiss iga päev peale kooli kohe raamatukogus ja veetis seal aega kuni raamatukogu sulgemiseni. 2019.aastal kingiti talle mängukonsool ja raamatukokku jõuab poiss väga harva).

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu lastest lugejate arv ning laste külastuste arv 2019.aastal kasvas. Laste osakaal lugejatest moodustas 26,9%, laste külastused moodustasid raamatukogu külastusest kokku 25,1%. Laste laenutused tervikuna moodustasid laenutustest 14,4%.

Laste laenutustest moodustab koolieelikutele laenutatu 10,3% (mullu 13,8%). Siia lisanduvad raamatukottidega lasteaedadesse toimetatud raamatute laenutused (ca 1400 raamatut).

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Laste- ja noorteteenindusele on aasta-aastalt üha rohkem rõhku pandud. Sel aastal liitus „Lugemisisu“ programmiga veel 12 raamatukogu. Varem liitunud Uhtna ja Vinni-Pajusti raamatukoguhoidjad tutvustasid aasta algul lugemismänge ka kolleegidele ja see koolitus sai palju positiivset tagasisidet ning innustas ka teisi. Lugemisisu tunnid töid raamatukogudesse 2019.a rohkesti lapsi.

- Laste lugemisharjumuste kujundamisel on olulise tähtsusega raamatukogupoolne järjepidevus lasteürituste- ja raamatukogutundide korraldamisel, et juba koolieelikutes tekiks harjumus raamatukogu kasutada. Väikelaste muinasjututunnid on heaks alguseks. Haljala lasteaia lapsed teavad, et kolmapäevadega käivad kokku ettelugemine ja

meisterdamine raamatukogus. Raamatukokotid koos raamatukoguhoidja ning toredalt koosveedetud ajaga jõuavad lasteaeda nii Laekveres, Viru-Nigulas, Tapal kui Rakveres.

- Olulised on mängulised tegevused mis seotakse raamatutega, sest tänapäeva lapsed tüdinevad kiiresti, kogu aeg peab põnev olema. Uhtnas alustati lasteaia koolieelikutega robotika tundide läbiviimisel. On paras väljakutse panna ühte robotikatundi kokku robotika ja raamatud. Seda kas robotikamängudega on võimalik lugemisharjumusi parendada on veel vara hinnata. Küll on võimalik Uhtna näitel robotika abil õppida tundma Edgar Valterit ja tema raamatuid ning kinnistada teadmisi tema raamatutegelaste kohta.
- Lapsevanemad, kes on huvitatud sellest, et ta laps tunneks huvi raamatute vastu, on raamatukogule suureks abiks. Kui lasteaialaps on rühmaga külastanud raamatukogu ja saanud seal huvitava elamuse, tuleb ta järgmisel korral sinna juba vanematega. Lapsed löövad heal meelel kaasa kõiges mis uus ja huvitav, kuid neil pole piisavalt tahtejõudu alustatud lõpule viia. Nii jagatakse välja hulgaliselt lugemispasse ja bingopileteid, kuid „täismänguni“ jõuavad enamasti paarkümmend last, keda toetab ka kodu või õpetaja.
- Väga oluline on koostöö õpetajatega, kes näevad raamatukoguga koostöös võimalust laste haridusteed mitmekesisemaks ja tulemuslikumaks muutmisel. Kui kõik 1.klassi õpilased käivad raamatukogumänguga tutvust tegemas, julgevad nad edaspidi juba ise raamatukokku minna. Peale iga raamatukogutundi lisaks kohapeal uurimisele laenutavad lapsed õhinal raamatuid koju. Ka kirjanikega kohtumine tekitab raamatute vastu huvi. Seda väidavad kõik raamatukogud, kes selliseid kohtumisi korraldavad. Tavaliselt eelneb kohtumisele põhjalik tutvumine kirjaniku loominguga ja see huvi ei raage ka peale kirjanikuga kohtumist.
- Tapal osatakse edukalt raamatukogus üleval olevaid kunstinäituseid raamatukogutundidega siduda. Ka gümnaasiumi kunstiõpetaja on õpilasi näitustele suunanud iseseisvat tööd tegema.
- Suvised raamatubingod ja lugemisvõistlused hoiavad laste huvi üleval ka kooliväliselt.
- Raamatukogu peab olema kohandatud laste jaoks, lihtne, arusaadav ja neile mõeldud kirjandus peab nähtaval olema. Lapsed panevad alati tähele, kui uute raamatute väljapanek on täienenud ja neid raamatuid sirvitakse nii kohapeal kui ka laenutatakse koju kaasa.
- Kõige raskem on köita põhikooli lõpuklasside noori, kes külastavad raamatukogu ainult kohustusliku kirjanduse laenutamiseks.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu lasteosakonna eesmärgiks on oluline pakkuda igas eas lapsele lisaks sobivale lugemisvarale ka eakohast arendavat tegevust.

- Mida nooremas eas raamatukogu omaseks paigaks saab, seda parem. Kodustele väikelastele mõeldud Jututare alustas oma 28. aastaringi. Iga kahe nädala tagant mängitakse ja jutustatakse lauateatri vormis lihtsaid lugusid ka lapsi jutumängu kaasates.
- Lasteaiaid on alati olnud raamatukogule head partnerid, keda varustatakse aastaringselt lastekirjandusega ning kes käivad rühmiti ka teematundides. Kuigi on tegemist alles lugemist õppiva seltskonnaga, peetakse oluliseks, et kokkupuude raamatu ning raamatukoguga oleks nende jaoks põnev ja avastuslik.
- Et raamatukogu ka koolilastele omaseks paigaks saaks, kutsutakse Rakvere koolide 1. klasse mängima raamatukogumängu, tutvustades selle abil raamatukogu toimimist ning raamatukogus iseseisvalt toimetamise oskust.
- Oluliseks peetakse tublide lugejate tunnustamist. Rõhutatakse, et lugemine on lahe tegevus ning hea lugeja on väärt tegija, jagatakse juba aastaid iga õppeaasta lõpul tubli lugeja tunnustusi. 2019. aastal sai sellise tunnustuse osaliseks 127 Rakvere linna koolide 1.-5.

klasside õpilast. Esmakordselt anti kõige vingematele lugejatele välja 31 „Kuldlugeja“ rinnamärki.

- Soovides, et lapsed ka suvevaheajal raamatutest ja lugemisest ei võõrduks, toimub 2007. aastast alates igasuvine lahedaima suveraamatu valimine aasta jooksul ilmunud uudiskirjanduse näituselt. Noorte hinnangud on abiks ka uute raamatute tellimisel.
- Omaltpoolt püütakse abistada lapsi ning noori lugemisvalikute tegemisel, lisades raamatuselgadele teemamärgised, raamatutesse soovituslikud kleebised („Hea lasteraamat“, „Hea noorteraamat“) ja pistes esiletõstmist väärt raamatute vahele nii asjalikke kui lustakamaid järjehoidjaid tekstiga „Loe seda!“, „Täitsa jube!“ jms.
- Kõik projektid on ette võetud soovist hoida lugemisharjumust ja huvi raamatute vastu ka selles vanuses, kus muud tegevused ja harrastused hakkavad konkurentsi pakkuma. Siin on abiks silmast-silma kohtumised autoritega, uute raamatute esitlused, kirjanduslike tähtpäevadega seotud teema- ja tegevustunnid, võistlused.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Vt ka Lisa 4.

Lastele toimusid lisaks raamatukogutundidele ettelugemised, meisterdamised, viktoriinid, lugemisbingod, puslemängud, filmi vaatamised ja küpsetamised, peeti Õ tähe sünnipäeva. Tooni andsid Lugemisisu programm, laulu- ja tantsupeo juubeliaasta, eesti keele aasta, Edgar Valteri sünniaastapäeva tähistamine ja Põhjamaade raamatukogunädal, aga ka kohalikud tähtsündmused.

- Projekti „Aitan lapsi raamatute juurde“ raames lugesid Uhtna lapsed soovitatud kirjandust ning täitsid lugemispassi ja said õppeaasta lõpus lugemisdiplomid. Programmi materjale kasutati kogu kooliperale kirjanik Heiki Vilepi tutvustamiseks, kes käis külas emakeelepäeva puhul. Kirjaniku loomingut tutvustamise juurde korraldati omaloomingukonkurss „Vanaema unejutud“. Lasteaialastele oli „Kõige vanema Poku sünnipäevapidu“ õueüritus, kus õpiti üheskoos vaatama, otsides oma ümbert tähti. Kui loodusest tähed üles leitud, laoti käepärastest vahenditest tähti ja sõnu.
- Kadrina lastele tutvustati laulupeo juubeli puhul Heljo Männi raamatut „Mõmmi laulupidu“ ja tehti tutvust harfiga.
- Muuga lapsed said koostöös Eesti politseimuseumiga tutvuda politseitööga, lisaks olid kriminaalsete raamatute väljapanek ja põnevad mängud. Künnapäev oli piirkonna koolide lõpuklassidele – sai tutvuda künnapäeva kommete, kohaliku osaühingu tegevuse ja Järvamaa Kutsehariduskeskuse õppimisvõimalustega, samuti põllul erinevate traktoritega sõita ja künda.
- Kuna vallas olid külalised Moldovast, korraldas Aseri raamatukogu tunnid teemal „Räägime Moldovast“.
- Koos kohaliku kaitseliitlasega tutvustati Assamalla noorteorganisatsioone Noored Kotkad ja Kodutütred ning ülevaate sai ka Kaitseliidust ja Kaitseväest üldisemalt.
- Haljala valla kirjandivõistlus, mille korraldamises raamatukogul on oluline roll, oli pühendatud eesti keele ning laulu- ja tantsupeo aastale. Haljala lastel käisid külas Kertu Sillaste, Jaanus Vaiksoo, Anti Saar, Andrus Kivirähk.
- Jäneda lapsed tähistasid eesti keele aastat mitme kokkusaamisega, kus mängiti keelemänge, valiti ilus- ja kolesõnu ning seostati keeleteema Wimbergi loominguga, kellega hiljem ka kohtuti. Loendati ja kaardistati kodukoha tarnamättaid ning osaleti üleriigilisel nurmenukuloendusel. Kevadel oli 9.klassi hüvastijätukülastus, mis sisustati

koduloolise ringkäiguga. Põhjamaade raamatukogunädalal istuti sümbolises pidulauas õhupallide ja väikese näksimisega ning „pearoogadeks“ olid laual põnevad raamatud. Läbiti kõhedusretk keldrist pööninguni ning lossi tornini, mis oli testretk viimaks läbi „põgenemistoa“ sarnast mängu Jäneda lossi hirmutavamates kohtades.

- Roelas avati jälle Nukitsamehe suveraamatukogu, mille kõrvale sügisel kerkis „Eesti lastekirjandusmets“.
- Saksi raamatukogu Öökooli teemaks oli „Hooned Moel enne ja nüüd“, eesmärgiks tutvustada Moe ajalugu hoonete kaudu ja tutvuti tähtkujudega. Lui Lätt 1902-1950“ raamatu esitlusel kandsid Tapa gümnaasiumi pärandkultuuriringi lapsed ette oma uurimistöo Lui Lätist, mille Muinsuskaitseamet tunnustas Pärandivaderite konkursi algkooli vanuserühmas esikoha vääriliseks.
- Tamsalu raamatukogu alustas tegevust Porkuni Kooli kasvandikega. Erivajadustega lastega tegelemine on raske, sest kogemused sel alal puuduvad, aga praktika käigus tuleb julgust juurde.
- Viru-Nigula Raamatukogu raamatukoguringide põhiteemadeks on tähtpäevad ja traditsioonid. Aasta üheks põnevamaks sündmuseks kujunes kohtumine sealt pärit illustraator Sirly Oderiga, kes olid kaasas raamatute illustratsioonid ja kavandid, lapsed said jälgida, kuidas sünnib üks pilt raamatusse.
- Mardi- ja kadripäevale mõeldes sai Tapal teoks vahva ühisüritus, milles osalesid nii raamatukogu, gümnaasiumi raamatukogu, kui ka MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing ja kus väga uhkelt kostümeeritud Mart ja Kadri tutvustasid kombeid ja vanarahva uskumusi.
- Vinni-Pajusti lastega käis kohtumas Aidi Vallik. Eelnevalt käisid lapsed tundides, kus räägiti Aidi Vallikust, loeti ette tema raamatuid ja lõpuks tehti Kuldvillak. Lapsed laenutasid Valliku raamatuid ning hiljem kohtumisel oli tunda, et lapsed teadsid ja oskasid ka küsimusi esitada.
- Tapa raamatukogus kaasneb iga näitusega ka temaatiline tegevus. 2019.aastal tähistati seal gümnaasiumi juubelit ja eesti keele aasta puhul oli igal kuul uus teema. Toimus arvult juba seitsmes üleriigiline etluskonkurss „Ellen Niiduga Midrimaal“.
- Liiklusnädala raames loeti Tamsalus ette K. Kassi raamatut „Lõvi Leo“
- Noortele toimus Osaluskohvik ja kohtumine Rakvere Teatri dramaturg Triinu Sikuga Väike-Maarjas.
- Lääne-Virumaa lastega käisid kohtumas veel kirjanikud Anti Saare, Kertu Sillaste, Rene Viljat, Reet Bobõlski, Kristina Ruder.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu laste- ja noorteosakonnas toimus 85 üritust koolieelikutele ja põhikooliealistele lastele. Koostati 34 raamatunäitust ja 19 raamatuväljapanekut.

- Kõige populaarsem ettevõtmine laste meelest oli lõppenudki aastal põgenemistuba, mis seati lastele üles kahel korral.
- Kuuviktoriini võib pidada toimivaks koolitusvõtteks, et lapsed õpiksid märkama raamatukogus üles seatud näitusi, infoplakateid ning otsima materjali internetist.
- Maakondlikku kirjandivõistlust veavad üheskoos emakeeleõpetajate ainesektsioon ja keskraamatukogu. Sõnaosavate noorte tunnustuspäeval jagati kiidukirju ning auhinnakruuse nimetusega „Kirjutaja 2019“. Tulusaid nõuandeid noortele kirjutajatele jagas riigikeele aastale kohaselt Virumaa Teataja keeleteimetaja Eno Noorväli.
- Koolivaheajal toimusid raamatukogus ettelugemise tunnid, kus lugejaiks ja kuulajaiks olid lapsed ise, tekstid pärinesid Andrus Kivirähki uuest raamatust „Tont ja facebook“. Kevadel

kirjanik Anti Saare külaskäigu puhul hangitud tema loodud kuulimäng kogus suve jooksul populaarsust ja fänne, koolivaheajal toimus ka kuulimänguturniir. Toimus ka fotoorienteerumine, samuti sa meisterdada, pusletada, lüüa Just Dance'i või kaduda Fortnite'i mängu sisse.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 7

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Aseri	12	25	6
Kadrina	85	85	8
Karepa	228	229	19
Kiltsi	8	8	2
Kunda	19	29	14
Lepna	40	40	2
Muuga	4	1	1
Rakke	18	19	4
Simuna	9	9	2
Tapa	5	5	1
Ulvi	32	32	3
Viru-Jaagupi	8	8	2
Väike-Maarja	13	13	4
LVKRRK	28	28	15
KOKKU	509	531	83

Koduteeninduse pakkujate arv ei tõusnud, kuid teenuse kasutajate arv tõusis 8 võrra. Tegelikult on valmisolek koduteeninduseks kõigil raamatukogudel, kuid igal pool ei ole selle teenuse järgi vajadust ja raamatuid toimetavad soovijatele sotsiaaltöötajad.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu koduteenindus toimub endiselt üle nädala neljapäeviti. Koduteenindust saavate lugejate arv oli 2019.aastal muutuv, aasta lõpuks kasutas teenust 15 inimest. Laenutusi oli 1936 ehk 714 võrra vähem kui aasta varem.

Kõige enam laenutati eestikeelset ilukirjandust (1148 laenutust) ning ajakirju (438 laenutust). Lemmikuteks olid Eesti Ajalugu, Looming, Kodutohter ja Tiiu.

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Säase Hooldekodu (Tamsalu)	7	42
Uhtna Hooldekodu	11	132
Kunda Hooldekodu	7	63
Ulvi Kodu (hooldekodu)	22	10
Pansionaat „Kuldne sügis“(Rakvere)	17	114
Rakvere „Lille kodu“	14	84

Põhiliseks teenuseks on ettelugemine hooldekodudes. Raamatukogu külaskäiku oodatakse väga, Kundas on see nagu arutelukohviku kokkusaamine: kohvilaua ääres kuulatakse lugusid ja arutletakse. Ette loetakse lihtsaid, meeleolu tõstvaid jutte: muinasjutte, naljajutte, anekdoote. Mitmed raamatukogud võtsid kasutusele ka eakatele mõeldud töövihiku ”Särts”,

mida üks koostaja Anu Jonuks infopäeval tutvustas. Raamatukoguhoidjaga koos lahendati erinevaid ülesandeid ja meenutati minevikku.

Lisaks sellele käivad veel mõned raamatukogud hooldekodudes laenutamas (Kadrina, Saksi).

Lääne-Virumaa KRK raamatukoguhoidjad käisid raamatuid ette lugemas pansionaadis „Kuldne sügis“ Loeti ette põhiliselt eesti kirjandust, mälestusi ja meeleolu tõstvaid raamatuid. Iga kahe nädala tagant toimuvad raamatukoguhoidja poolt ettevalmistatud kohtumised erivajadustega noortega Lille Kodus või siis saavad noored raamatukogus kokku. Loeti ette lastejakirja Täheke, raamatuid, muinasjutte, lihtsamaid aimeramatuid, arutleti erinevatel teemadel ja mängiti mängu.

4.6 Raamatukogu kui kohalikkude pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Raamatukogud korraldasid 2019.aastal 779 üritust ning 708 näitust ja väljapanekut, mida külastas 18 643 inimest.

Raamatukogud löid kaasa eesti keele aasta, laulu- ja tantsupeo juubeliaasta, liiklusnädala, täiskasvanud õppija nädala, maal elamise päeva tähistamisel. Korraldati kohtumisi kirjanikega, filmiõhtuid, kontserte, reisimuljete õhtuid, loenguid ja töötubasid, foto-, kunsti- ja käsitöönäituseid, aga ka matku ja ekskursioone.

Vinni valla raamatukogud oli abiks vallavalitsuse poolt korraldatud kirjandusliku toidufestivali organiseerimisel ja läbi viimisel Muuga pargis. Üritusega tähistati Eduard Vilde nimelise kirjanduspreemia 55. aastapäeva.

Tapa VRK korraldamisel toimus kirjanduskonverents „Ilmar Talve 100“. Näidati filmi Ilmar Talvest, toimus linnaekskursioon. Ettekannetega esinesid Timo J. Virtanen Turu Ülikoolist ja Janika Kronberg, ajakirja „Looming“ peatoimetaja.

Väike-Maarja VRK andis oma panuse Wiedemanni keelepäeva korraldusse.

Raamatukogud korraldasid kirjanduslikke ja kultuurireise ning ekskursioone:

- Vinni valla raamatukogud korraldasid kultuurireisi Setomaale;
- Bussiekskursiooni sarjast „Tunne Eestimaad“ Põltsamaale pani kokku ja viis giidina läbi Viru-Jaagupi raamatukoguhoidja;
- Väike-Maarja VRK korraldas kirjandusretke Jõgevamaale;
- Saksi raamatukoguhoidja viis läbi ekskursioone Kreutzwaldi ja Kalevipoja radadele ning Moe piiritustööstuse muuseumisse;
- Jäneda raamatukoguhoidja tutvustas külalistele Jäneda mõisa ja sellega seonduvat.

Laulu- ja tantsupeo juubeliaasta:

- Saksi raamatukogu poolt kogukonnale korraldatud terve päeva kestnud üritus „Laulupeo lainel – laulupidu 150, Gustav Ernesaks 100“. Raamatukogus oli väljapanek G. Ernesaksa loomingust, lisaks Pille Ernesaksa artiklid oma vanaisast ning A. Terase näitus „Koopiad“. Moe talveaias toimus koori „Piccolo“ kontsert, kus kõlasid ka G. Ernesaksa laulud.
- Uhtna raamatukogu andis enda poolse panuse laulu- ja tantsupeotule tulemisele Uhtna külaväljakule ja taasiseseisvuse aastapäevale pühendatud maakondlikule üritusele „Vaba rahva tants“.
- Muuga raamatukoguhoidja osales tule vastuvõtmise korraldamises.

Loengud ja kohtumised:

- Varangul toimusid loengud koostöös külaseltsiga (nt „Maalähedase väikeaia ja ürdiaia kujundamine“, „Vee- ja turbaaia rajamine“).
- Kadrina raamatukogu kunstiklubis toimusid vestlusõhtud „Millega peab arvestama kunsti vaatamisel“ ja „Kunsti liigid ja areng läbi sajandite“.
- Emakeelele pühendati Karepal kokkusaamised, kus meenutati kohalikku selja keelt ja emakeeleõpetaja Liivi Heinla kõneles muutuvast eesti keelest.
- Sõmerul toimusid reisimuljete õhtud „Imeline Lõuna-Aafrika“, „Kirsiõites Jaapan“.

Filmiõhtud:

- Kadrina filmiklubis toimus 12 filmiõhtut: „Eia jõulud Tondikakul“, „Tõde ja õigus“, „Ahto. Unistuste jaht“, „Ükssarvik“ jt
- Jänedal toimus filmiõhtu Jänedaga seotud filmidest, Tapal linastus dokumentaalfilm "Monument vanaemale".

Kohaliku pärandi jäädvustamine:

- Uhtnas otsiti VAU abil ja trükiti ümber põnevaid persoonilugusid piirkonna ajaloo. Juba esimene lugu sai palju positiivset tagasisidet ja nii sai ühe loo juurde kirja veel mitu põnevat lugu. Näitus „Meie mehed ja masinad“, mille ettevalmistamine võttis aega aastaid, meelitas kohale ka neid, kes muidu raamatukogusse ei satu.
- Saksi raamatukogus esitleti raamatut „Lui Lätt 1902-1950“.
- Kohalikku kultuuripärandist tutvustavad fotonäitused toimusid Muugas („Põllumees põline rikas...“ piirkonna põllumeestest läbi aegade), Varangul („Varangu külaselts 15“, "Meie koduvald"), Viru-Nigulas (nigulapäeva fotonäitus „Aastaring Viru-Nigulas“).

Lisaks toimus Väike-Maarja raamatukogus töötubade sari „Käsi valgeks“ ning Maal elamise päeval pakuti „elavat raamatukogu“. Viru-Nigula valla raamatukogus laenutas raamatukogupäevade ajal raamatuid raamatukogu nõukogu esimees Janek Puusepp.

Kirjandusliku kohtumised:

- Lääne-Virumaa rahvaga kohtusid suursaadik Toomas Tiivel, näitleja Maile Hiidet, Gerda Kordemets, Stig Rästa, filmirežissöör Jaanus Vaik, kirjanikud Katrin Pauts, Anneli Lamp, Eha Veem, Ain Kütt, Rein Sikk, Marek Sadam, Kaido Hõovelsoo, Andra Teede, Veronika Kivisilla.
- Lääne-Virumaa Keskraamatukogus toimunud kohtumistel esinesid Kai Aareleid, Tiit Pruuli, Orest Kormašov, Marek Sadam, Martin Algus, Keiti Vilms, Mati Kaal, Arvo Iho ja Remo Savisaar.
- Virumaa kirjandusauhinna pidulik üleandmine Leelo Tunglale toimus Kadrina raamatukogus.
- Kirjandustuur Eesti kirjanikud Eesti raamatukogudes toimus Haljalas ja Rakveres. Külaskäisid Peep Ehasalu, Arne Puu, Hänniläne (Mariina Paesalu) ja Tiia Kriisa.

Valik näituseid:

- Piret Pääri rändnäitus „Et rada ei rohtuks“ jõudis mitmesse maakonna raamatukogusse.

- Fotonäitus „Luiged Jäned tiigil“. Luikede tiigielu suursugusust ja draamatikat kajastasid loodusfotograaf Aimar Säärtsa, Ain Palosoni, Helle Persitski ja Maie Ainzi fotod.
- Eesti Trüki- ja Paberimuuseumi näitus „Arhitektuur paberis ja paberist“.
- Kunstinäitused, nt Moskva kunstniku Olga Ionaitise ja Hispaania kunstniku Ignasi Blanchi isikunäitused.
- Raamatunäitused on sageli seotud üritusega, näiteks „Turovski ja looduse raamatud“, „Kulka 2018. aasta lastekirjanduse preemia nominendid“, „Sõnarändajad“, „Toit eesti kirjanduses“ jt.

Suuremad näitused Lääne-Virumaa Keskraamatukogus olid:

- Birgit Vaarandi fotonäitus "Mitmepalgeline meri".
- Joonistusvõistluse "Rakvere tulevikukuusk" näitus.
- Eesti Kõitekunstnike Ühenduse rahvusvaheline kõitekunstinäitus „Väike prints“.
- Stendinäitus “Alberta eestlased aastast 1899 tänaseni” (Alberta Eesti Kultuuripärandi Selts). Näitus kuulus Väliseesti näituste festivali kavva.
- Arvo Iho fotonäitus „Stalkeri filmivõtted Eestis“.
- Viru Instituudi korraldatud 1. ülevirumaaline noorte käsitöönäitus

Raamatukogude ruume kasutati külarahvaga ja vallajuhtidega kokkusaamiseks, erinevateks koosolekuteks ja koolitusteks, võimlemiseks, korraldati käsitöö näitusmüüke. Mitmel pool oli raamatukogus avatud valimisjaoskond.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu korraldas 119 üritust (sh 8 kontserti) ning 124 näitust ja väljapanekut. Üritustel osales 4004 inimest, mis on eelnevast aastast 3% vähem. Üle poolte üritustest (ligi 60%) olid suunatud lastele.

Silmas pidades erinevate sihtgruppide huve, käis kohtumisõhtutel esinemas mitmeid tunnustatud inimesi erinevatelt elualadelt. Toimusid tervisealased loengud koostöös Rakvere Haigla ning Õdede Liiduga, jätkusid mälu treeningud vanemaealistele ning regulaarselt käis koos keelekohvik. Korraldati kaks suuremat raamatutäikat – Suvine raamatutäika ja Tasuta raamatu kiosk Jõulukülas.

4.6.1 kohalikul tasandil

Peamine koostöö käib kohalikul tasandil. Raamatukogude partnerid olid KOV-id, koolid, lasteaiad, külaseltsid, kultuuri- ja haridusseltsid, kandikogud, osaühingud, MTÜ-d, muuseumid, eakate klubid, hooldekodud, kunstide koolid, huvi- ja noortekeskused.

Raamatukogudel on oluline roll koostöös teiste kohalike asutustega: info jagamine ja kogumine, teadete saatmine, osavõtjate registreerimine, kuulutuste ja reklaami tegemine, projektide kirjutamine, esinejate leidmine jne.

Raamatukoguhoidjad osalesid laulu- ja tantsupeotule vastuvõtu korraldamises.

Vinni valla raamatukoguhoidjad osalesid Eduard Vilde nimelise kirjanduspreemia žüriis.

Koostöös Lääne-Viru Ühisomavalitsuste Liiduga ja Virumaa Teatajaga aitasid raamatukogud välja selgitada „Aasta tegu Lääne-Virumaal“.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu koostööpartnerid olid:

- Rakvere Kultuurikeskus – osaleti kultuurikeskuse juhitud Rakvere Kultuurifestivalil korraldades tšehhi illustraatori ja kirjaniku Denisa Proškova näitust ja rahatarkuse töötuba.

Detsembrikuises keskväljaku jõulukülas osaleti Tasuta raamatu kioskiga. Jätkus koostöö kultuurisündmuste info vahendamise osas.

- Rakvere Ametikool – korraldati traditsiooniks saanud noorte tislerte loomingu näitus.
- Rakvere Haigla ja Eesti Õdede Liit – tervisealaste teabepäevade korraldamine raamatukogus.
- Rakvere Linnavalitsus – koduteeninduse korraldamiseks on raamatukogul võimalus kasutada linnale kuuluvat elektriautot.
- Rakvere Lasteaiad – raamatukotid lasteaedadesse.
- VIROL – Konkursi „Aasta tegu Lääne-Virumaal“ hääletamise korraldamises osalemine; Virumaa Kirjandusauhinna laureaadi valimises osalemine; maakondliku kirjandivõistluse finantseerimine.
- Viru Instituut – ülevirumaalise noorte käsitöönäituse korraldamine raamatukogus.
- Lääne-Viru Arenduskeskus – osalemine Ideede laadal rinnamärgi valmistamise töötoaga.
- Emakeeleõpetajate ainesektsioon – maakondliku põhikoolide kirjandivõistluse läbiviimine, ettelugemisvõistluse ning Juhan Liivi luulekonkursi maakondlike voorude korraldamine.
- Maakonna raamatukogud – ELK „Lugemisisu“ programmi koordineerimine maakonnas.
- Virumaa Teataja – meediapartner, kes aitab kajastada raamatukogus toimuvat.

4.6.2 riiklikul tasandil

- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing – üritustel, koolitustel ja töörühmades osalemine, ERÜ Eesti Lastekirjanduse Keskus - lastekirjanduse koolitused, vabariiklikud lasteprojektid. Lugemisisu“ programmis osalemine.
- Eesti Rahvusraamatukogu – erialased koolitused.
- ETKA Andras – koolitused, täiskasvanud õppija nädala korraldamine.
- Maanteeamet – Liiklusnädala korraldamine Lääne-Virumaa raamatukogudes. Lääne-Virumaa Keskraamatukogus toimus näitus, liikluskoolitus eakatele ja liiklusviktoriinid erinevatele vanuseastmetele.
- Kirjanike Liit – Üleriigiline kirjandustuur „Sõnaränd“.
- „Maanteeamet – Septembris toimus Lääne-Virumaa raamatukogudes liiklusnädal. Lahendati liiklusviktoriine erinevale vanuseastmele, jagati helkureid ja muid liiklusohutusega seotud meeneid. Oktoobris toimus liiklusohutuse loeng.
- Riigi Infosüsteemi Amet koostöös ERÜ-ga – Kampania „Ole IT-vaatlik“ raames toimus raamatukogudes nõuandepäev.
- Kirjanike Liit – Üleriigiline kirjandustuur „Sõnaränd“.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

- Tapa VRK - Akaa raamatukogu, Akaa kunstiühendus, Turu Ülikool (Soome). Akaa kunstiühenduse toel sai teoks Minna Poluse näitus „Tunne“ Tapa raamatukogus. Külas käisid nii Akaa kunstiühenduse inimesed, kui ka Akaa raamatukogu juhataja Timo Tamminen. Akaasse rändas eksponeerimiseks fotonäitus "Meie koduvald". Turu ülikooli professor Timo Virtanen oli külalisesinejaks Ilmar Talve 100. sünniaastapäeva üritusel.
- Lääne-Virumaa Keskraamatukogu - Tšehhi suursaatkond, Lapua raamatukogu. Tšehhi illustraatori ja kirjaniku Denisa Proškova näituse ja laste rahatarkuse töötoa korraldamine.

Lapua raamatukoguga tellitakse vastastikku lasteajakirja: ajakirja „Täheke“ Soome, vastu saadakse ajakirja „Onnimanni“.

Erineva keele ja kultuuritaustaga inimeste sidususe suurendamiseks tegutseb keelekohvik Aseri raamatukogus ja Lääne-Virumaa Keskraamatukogus. Kõiki keelekohvikuid viivad läbi raamatukoguhoidjad.

Aseri keelekohvikus harjutati igapäevaelus ette tulevate situatsioonide kirjeldamist, tähtpäevade ning sündmuste tutvustamist. Populaarseim üritus oli kohtumine Samuel Golumbiga, loeng kogumisest „Harrastus või haigus“.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus käis iganädalaselt koos kaks erineva suhtluskeele taustaga gruppi. Kokku oli 66 kohtumist, kus lisaks eesti keele õppimisele ja praktiseerimisele tutvuti ja arutati erinevatel Eestiga seotud teemadel nagu laulu- ja tantsupeo juubeliaasta, rahvuslikud tähtpäevad, ajalugu, kohalik kodulugu. Keelekohvik oli kaasatud raamatukogupäevade, täiskasvanud õppija nädala, IT-turvalisuse teadlikkuse tõstmise jt üritustesse. Hooaja lõpetamise puhul käidi ekskursioonil Rakvere Teatris. Keeleõppimise huvitavamaks muutmiseks kasutati raamatukogus olevad mängu ja muid õppematerjale. Keelekohvik annab ka eesti keeles rääkimise julgust ja Eestisse saabunud inimestele võimaluse sotsialiseerumiseks ning uute tutvuste loomiseks.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Kasutajakoolitusi oli kokku 1581, neist individuaalkoolitusi 1265. Rühmakoolitusi tehti 545 tunni ulatuses ja neis osales 3335 inimest. Kõik arvud on suuremad kui 2018.aastal.

Rühmakoolitusi tehti peamiselt lastele, kellele korraldati raamatukogutunde, kus õpetati kasutama raamatukogu ja elektronkataloogi, tutvustati kirjandust. Kui otsing on ehitatud üles võistlushasardi peale, tulevad lapsed hästi kaasa ja saavad suurepäraselt hakkama. Peale koolitust on lapsed palju julgemad raamatuid laenutama. Eriti muutuvad aktiivseks esimese klassi õpilased.

Lapsi valmistati ette õpioskuste olümpiaadiks. Vinni-Pajusti raamatukogus käib selle tarvis koos raamatukoguring „Teadmiste jahil“, kus õpitakse infot otsima teatmeteostest ja internetist.

Sõmerul tehti 10-tunnine arvutiõppe grupikoolitus täiskasvanutele. TÕN-i raames korraldati Tapal IT-alane koolituse „Pilves selginemistega (loe: selgitustega)“.

Valdavalt tehakse arvutikoolitusi individuaalselt, kuna need on tõhusamad ning koolitavale sobivas tempos. Maaraamatukogudes, kus on 1-2 arvutit, ei saagi grupikoolitusi teha. Individuaalkoolituste vajajate huvi on jätkuvalt ID-kaardi kasutamise vastu (digiallkirja andmine, pangatoimingud), samuti erinevate blankettide, deklaratsioonide leidmise ja täitmise vastu. Jätkuvalt soovitakse infot koduloolise uurimistöö tarbeks. Abivajajate põhikontingendi moodustavad eakad, kellel kodus pole arvutit. Koostöös Uhtna hooldekoduga pakuti terve aasta vältel 1x nädalas arvutikoolitust ühele nende maja kliendile.

Suguvõsauurimine on jätkuvalt populaarne teema ja eelistatud on individuaalkoolitus, kuna küsimused on spetsiifilised ja puudutavad mingit kindlat toimingut (nt isikukirjete ühendamine).

Üleriigilisest kampaaniast „Ole IT-vaatlik“ võttis osa 17 raamatukogu ja nõustati 30 inimest. Kuna raamatukogud pakuvad arvuti- ja nutiseadmete nõustamist nagunii kogu aeg, siis jäi sel päeval huvi suhteliselt väheks, aga teenuse turunduse kohapealt oli kampaanial oluline roll. Täiskasvanutele korraldati ka harivaid loenguid. Kunda lasteaed „Kelluke“ lasteaiadõpetajatele tutvustati ilmunud pedagoogilist ja väikelaste kirjandust. Vinni lasteaednikele tehti ülevaate uuemast lastekirjandusest. Uhtnas keskenduti eakana reisimisele ja jätkati 2018.aasta „väljarändajate“ teemaga ning mälutreenimisega. Jäned raamatukogu korraldas Eha Rehema koolituse „Ravimteede õpituba“ ning pop-up joogakoolituse, millest kasvas välja regulaarne joogatrenn.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus toimus täiskasvanutele 307 individuaalkoolitust, mille teemadeks olid:

- raamatukogude andmebaasid (lugeja.ee, Ester, Digar),
- e-riigi teenused (id-kaardi kasutamine sh digiallkirjastamine, smart-id ja mobiil-id aktiveerimine, tervise- ja tollideklaratsiooni täitmine, e-valimine, geeniportaali jt),
- tark- ja riistvaraga seotud abi (tahvli- ja nutitelefoni kasutamine, viirusetõrje, rakenduste allalaadimine),
- e-post ja dokumendihaldus (e-postiaadressi loomine ja kasutamine erinevates keskkondades, dokumentide loomine, vormistamine, salvestamine, jne),
- interneti kasutus (bussipiletite ja lennukipiletite otsimine ja ostmine, sotsiaalmeedia kontode sh FB, Instagram loomine, internetipangandus).

Rühmakoolitusi täiskasvanutele oli 6, neile lisandusid keelekohvikud (66). TÕN-i nädala raames korraldati eakatele liiklusohutuse koolitus.

Lasteosakond viis läbi 66 rühmakoolitust 932 osalejale. Valdav osa koolitustest oli suunatud põhikooliõpilastele, raamatukogutunde lasteaiastele toimus vaid 8. Populaarseim raamatukogu tutvustamise vorm oli endiselt raamatukogumäng 1. klassidele. Edgar Valteri sünniaastapäeva tähistati tegevustundidega „Etsiga maailma avastamas“, keeleaastat silmas pidades toimusid keelemängude tunnid. Noorteraamatuid ja andmebaase tutvustavaid koolitusi toimus 4. Varasemaga sarnaselt külastasid raamatukogu lasteosakonda ka maakonna koolide ja lasteaedade grupid (Põlulast, Roelast, Vaekülast, Lasilast, Porkunist). Lasteaiarühmadele pakuti raamatukogu avastamiseks tutvumiskäike nimega „Raamatuluure“, mis õpetab lasteosakonna raamatuvarude hulgast eakohaseid ning erineva temaatikaga raamatuid üles leidma.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Kõige efektiivsemaks teavituskanaliks peetakse sotsiaalmeediat, kus kajastatakse üritusi, näituseid, reklaamitakse uudiskirjandust ja teavitatakse lahtiolekuaegade muudatustest või jagatakse kohalikku elu puudutavaid artikleid. Oma FB leht on kuuel keskraamatukogul, seitsmel harukogul ja kuuel külaraamatukogul. Viru-Nigula VRK-I on oma laste- ja noorte blogi, kus kajastatakse lasteüritusi.

Oma veebilehed on kõikidel valla keskraamatukogudel, kust leiab infot ka harukogude kohta, lisaks kahel haruraamatukogul. Veebilehtede külastuse numbrid 2019.a kasvasid, samas käib külastuste lugemine kõikidel erinevalt ja päris tõest numbrit kätte saada ei ole võimalik. Raamatukogude kodulehtedelt leiab viiteid kirjanduse ja kultuuriga, kodulooga, kohaliku omavalitsusega seonduvatele jpt andmekogudele.

2019.aastal arendati Viru-Nigula valla raamatukogu kodulehte, mille vahendusel saab nüüd jälgida kõikide valla haridus- ja kultuurivaldkonna ürituste kalendrit.

Peamiselt liigub info raamatukogude teenuste kohta veebis, ainul üksikutel on selle kohta voldikud või infolehed. Saabuvatest sündmustest teavitatakse lisaks veebikanalitele ka plakatite ja flaiieritega, valla- ja maakondlikus ajalehes. Viru-Nigula valla lehes ka venekeelsena. Näituse avamisele kutsuti Uhtna piirkonnas elavaid eakaid mehi kõiki personaalse paberkutsega – selline kutsumine oli kutse saajale meelitatav ning loomulikult tuldi kohale. Kõige tõhusamaks on osutunud suusõnaline teavitus.

Raamatukoguhoidjad olid aktiivsed reklaamima üritusi ning raamatukogude teemadel jagama oma mõtteid ja muljeid nii kohalikes kui ka vabariiklikes väljaannetes.

- Maarika Lausvee (Muuga) - Ajakirja „ Raamatukogu“ Mihkel Volti artikkel „ Kuidas maaraamatukoguhoidjad Brüsselis käisid ehk mis neile tööol röömu valmistab ja mis neid häirib“, mille jaoks Muuga raamatukogu töötajana andsin intervjuu.
- Sirje Võsa (Saksi) - Viru Instituudi kodulehel kogumikus kirjutised: „Viru keel ja jutud“, „Tapa jaam“, „Koolitee algus“, „Viru-Järva piiril Valgejõe ülemjooksul olevatest ja kadunud küladest“ ning „Keel kui olude peegel“.
- Inge Pikkoja (Uhtna) - ERÜ aastaraamat 2018 – Kohamälu lood ja leiud Uhtnas . Nukits 2019 – koostöös Anneli Kengsepaga Luges kasvatav isu. Lugesimeisu. „Lugesimeisu“ Uhtna raamatukogus.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks on kohalikud meediaväljaanded (Virumaa Teataja, Kuulutaja, linnaleht Rakvere Sõnumid), kodulehekülg ja sotsiaalmeedia (peamiselt Facebook, harva ka Instagram). Sündmuste info sisestatakse kultuuriinfo portaali Kultuurikava, läbi mille jõuavad sündmused ka Rakvere linnavalitsuse ja Rakvere kultuurikeskuse kodulehtede kalendritesse.

Plakatite ja kuulutuste peamised levitamiskohad on raamatukogu, reklaamkapp keskväljaku promenaadil, kaubanduskeskused, Rakvere Teater ja Sotsiaalabikeskus. Sõltuvalt sihtrühmast ka mujal. Raamatukogu ja Rakveres toimuvate kultuurisündmuste reklaami näeb infokraanilt raamatukogu fuajees.

Raamatute tutvustamiseks koostatakse blogi „Raamatukoguhoidja lugemispäevik“. Möödunud aastal tehti 32 blogipostitust.

Raamatukogu kodulehte ja lugemisblogi kokku külastati 2019. a 28 988 korda (15% vähem kui 2018. a.), meedias ilmus 46 raamatukogu puudutavat artiklit.

Raamatukogu kodulehel on avaldatud kogu raamatukogu toimimist puudutav oluline informatsioon, lisaks vahendatakse läbi kodulehe raamatukogude infosüsteemi Urram ning paljusid teisi olulisi andmebaase.

4.9 Andmebaasid

Lääne-Virumaal on kasutusel kaks raamatukoguprogrammi: Urram ja Riks (vaid Tapa valla raamatukogudes).

Uhtna raamatukogu täiendas Uhtna topoteeki 25 koduloolise kirjega. Andmebaasis oli aasta lõpuks kokku 886 kirjet. Kahjuks ei ole teised maakonna raamatukogud Uhtna eeskuju topoteegi loomisel järginud. Koduloolisi materjale küll kogutakse, kuid need on kättesaadaval vaid raamatukogus kohapeal.

2019. aastal bibliograferiti Lääne-Virumaa Keskraamatukogu poolt Urrami kodulooportaali koduloolist väärtust omavad artiklid ajakirjadest ja kogumikest. Lääne-Virumaa kohalike

valla- ja linnalehted koduloolised artiklid on samuti kättesaadavad DIGAR artiklite andmebaasist kodulooliste märksõnade abil.

5. 2020. aasta tegevused

- Raamatukoguvõrgus suuri muutusi ette näha ei olem küll aga on oodata muutusi teeninduspunktide arvus ja võrgus. Veel mitmel raamatukogu on lootust kolida uutesse ja parematesse ruumidesse, mis peaks tõstma nende kasutamist ja külastatavust.
- Ürituste ja raamatuväljapanekute koostamisel lähtutakse välja kuulutatud teema-aastatest (rahvajutuaasta, digikultuuriaasta, põhiseaduse aasta ja Arvo Pärdi juubeliaasta), linnas toimuvatest sündmustest, kirjanike tähtpäevadest jne. Jätkub Lugemisisu programm ja tuleb Nukitsa – aasta, mille raames pakutakse lastele lisaks raamatutundidele- ja hindamisele ka muid põnevaid kohtumisi ja projekte.
- 2020.aasta personali koolitamisel võetakse muu hulgas tähelepanu alla strateegiline planeerimine, hea teenindus ja noorte internetikäitumine. Plaanis on õppereis Soome, kus tutvutakse ka Oodi raamatukoguga. Lisaks naabermaakondade rahvaraamatukogudele on plaanis koolitustest osa võtma kutsuda ka Lääne-Virumaa kooliraamatukoguhoidjaid.
- Jätkata tuleb tegeleda aktiivselt kogude kujundamisega: maha kanda kasutuseta raamatud ning asendada lagunenuid, kuid vajalikud raamatud uute eksemplaridega. Vabanevat ruumi saab kasutada lugejate jaoks mugavama keskkonna loomiseks.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus:

- 2020.aastal planeeritud viia läbi taas kvaliteedihindamist, mis on üheks sisendiks ka raamatukogu arengukava uuendamisel.
- Kavas on jätkata erinevate projektide kirjutamist, et rikastada raamatukogu poolt pakutavate kultuuriürituste kava ja toetada laste lugemisharjumusi kujundavaid tegevusi.
- Seoses akende vahetamise ja fassaadi lagunemisega on kavas fassaadiremont ja tellida projekt uue valguslahenduse jaoks.

Koostaja:

Lea Lehtmets

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu peaspetsialist

Direktor

Kaili Õunapuu-Seidelberg

/allkirjastatud digitaalselt/

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu	Koolituste arv	Koolitustundide arv	Eelarve
Haljala VRK	38	181	743€
Haljala	13	66	
Aaspere	4	20	
Karepa	3	16	
Varangu	4	21	
Vergi	6	24	
Võsu/Vihula	3	15	
Võsupere	5	19	
Kadrina VRK	24	136	424€
Kadrina	6	52	
Hulja	4	20	
Kihlevere	5	26	
Viitna	4	18	
Vohnja	5	20	
Laekvere RK	18	187	761€
Laekvere/Muuga	11	63	
Venevere	7	124	
Rakke RK	13	277	583€
Roela rk	7	56	111€
Sõmeru rk	8	55	38€
Sõmeru	3	18	
Lepna	4	17	
Tapa VRK	52	344	1570€
Tapa	15	148	
Assamalla	6	30	
Jäneda	10	53	
Lehtse	7	35	
Saksi	3	15	
Tamsalu	9	55	
Vajangu	2	8	
Tudu rk	2	12	17€
Uhtna rk	7	19	92€
Ulvi rk	7	73	196€
Vinni-Pajusti rk	16	140	530€
Viru-Jaagupi rk	3	17	27€
Viru-Nigula VRK	9	73	198€
Viru-Nigula VRK (Kundas)	6	58	
Viru-Nigula	1	4	
Aseri	2	11	
Väike-Maarja VRK	50	536	1410€
Väike-Maarja	28	393	
Kiltsi	8	50	
Triigi	8	51	
Simuna	6	42	
Lääne-Virumaa KRK	41	823	1497€

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

- Inge Pikkoja (Uhtna rk) - Eesti lastekirjanduse keskus lasteraamatukoguhoidjate õpipäeval „Kes loeb see loeb!“ – „Uhtna laste lugemisisu“. Tutvustati projekti „Aitan lapsi lugemise juurde“ kulgu Uhtna raamatukogus. Lugemisisu projekti mängude tutvustamine Lääne-Virumaa raamatukogutöötajatele
- Ene Heide, Tiiu Kaare (Kadrina) - Emakeelepäeva tähistamisel Kadrina rahvamajas, ettekandega Kristjan Jaak Petersonist, uutest raamatutest. Ene Heide Aastalõpu tänuüritusel raamatukogu lugejatele ja toetajatele.
- Ene Tamm (Sõmeru) - erivajadustega inimeste koosviibimisel päevakeskuses, teemaks „Imeline Andaluusia“
- Sirje Reinula (Jäneda) – Ekskursioonid „Retk piki koduvalda“ Jäneda lossi ajalugu ja tänapäev, Jäneda mõisa ja põllutöökooli ajalugu.
- Riina Tali (Kiltsi) - Kiltsi raamatukogu 70. sünnipäeva pidustusel ülevaate Kiltsi raamatukogu asukohtadest, töötajatest ja tegevusest läbi aja.
- Sirje Võsa (Saksi) - Ettekanne Viru Instituudi poolt korraldatud muuseumipäeval Väike-Maarjas teemal „Endise Saksi valla kultuurilood“
- Maiga Parksepp (Haljala) - Põltsamaal Jõgevamaa raamatukogude seminaril ettekandega haldusreformist tingitud raamatukogude ühendamise teemal.
- Tiina Kriisa (LVKRRK) - Lisateenused raamatukogus ja nende arvestamine raamatukogusüsteemis Urram ERÜ teabepäeval Põltsamaal. Ühisest raamatukogusüsteemist Iirimaa raamatukogudes raamatukogutöötajate seminaril.
- Lea Lehtmets (LVKRRK) - Maakonna raamatukogude tegevused täiskasvanuhariduse toetamisel täiskasvanuhariduse maakondlik koostööseminaril.
- Leelo Tamm (LVKRRK) - Digarisse koduloolistele artiklitele teemade lisamine Raamatukogutöötajate seminaril.
- Reet Tomband (LVKRRK) - Väikelaste uudiskirjanduse tutvustus Rohuaia lasteaia õpetajate assistentidele.

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu	Teostatud tööd 2019
Lääne-Virumaa KRRK	2.- 4. korruse akende vahetus.
Sõmeru	Uue vaipkatte paigaldamine raamatukogu garderoobi ja eesruumi
Lepna	Raamatukogu uute ruumide osaline renoveerimine
Vinni-Pajusti	Trepikoja ja katuse remont
Haljala	Äravooloru vahetus, sein ja lae pahteldamine ning värvimine Käsitoe paigaldamine välistrepile
Võsupere	Lae remont
Väike-Maarja	Kolmel korral torutööd ja kahjustuste likvideerimine, inva-WC remont, välistrepi katkiste plaatide vahetus
Kiltsi	Trepikoja värvimine
Tapa	Valgustuse vahetus (TO-s, LO-s, tööruumides), LO seinte värvimine
Tamsalu	Elektrikilbi vahetus, valgustuse vahetus (kõikides avaruumides), laeplaatide vahetus ja uste värvimistööd
Kihlevere	Turvaline välistrepp
Hulja	Invatee

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Aaspere	Ettelugemispäevad koolivaheaegadel	58
Aseri	Raamatukogutund. Räägime lastaialastega Moldovast	34
Assamalla	Kaitseliidu tutvustus	25
Haljala	Haljala valla kirjandivõistlus	45
	Kohtumine kirjanikuga – Kertu Sillaste, Jaanus Vaiksoo, Anti Saar, Andrus Kivirähk	75
	Perepäev	45
Hulja	Lastetuba (27 X) erinevad tegevused/meisterdamine	140
Jäneda/Lehtse	Kohtumine kirjanik Jaak Urmetiga (Wimberg)	35+37
Jäneda	Tarnamätastest Pokudeks	12
	Pidu Põhjalas (2X)	20
Kadrina	Külas filmirežissöör Sergei Kibus ja nukk Teofrastus	65
	Kadrina KK õpilased tutvumas raamatukoguga ja film „Kapten Morten lollide laeval“ (2X)	89
Kihlevere	Jõuluvana külaskäik	72
Kiltsi	Pokumatk lasteaiale	13
Laekvere	Jaapani õhtu – kohtumine Barutoga, Inge Pitsneri ja Einar Ellermaaga	80
Laekvere/ Muuga	Kohtumine Kertu Sillastega	125
Muuga	Raamatukoguöö	25
	Künnipäev	50
Lehtse	Muna nii ja muna naa. Munapühade üritus	66
Lepna	Sõbrapäevakaartide meisterdamine	12
Rakke	Lugemismängud	30
Roela	Eesti lastekirjandusmetsa avamine	70
Saksi	Kreutzwaldi ja Kalevipoja radadel	17
	Öökool – hooned Moel enne ja nüüd. Tähevaatlus	9
Simuna	Teematund „Tarkuseraamatud lindudest“	7
Sõmeru	Muinasjutuhommikud kodustele väikelastele	135
	Ruumiliste raamatute meisterdamine	7
Tamsalu	Kohtumine Anti Saarega	48
	Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine	29
Tapa	Etluskonkurss „Ellen Niiduga Midrimaal“	82
	Kunstitund Kertu Sillastega	41
	5. klassi näitusetund	27
Triigi	Ettelugemine lasteaia	19
Tudu	Mardipäeva tähistamine	10
Uhtna	Emakeelepäev Heiki Vilepiga	120
	Pokubingo	35
	Kõige vanema Poku sünnipäev	35
Ulvi	Pipi pannkoogipidu noortekeskusega	6
	Lumelinna meisterdamine	7

Vajangu	Sudokude lahendamine	5
Venevere	Suvine lugemispusle mäng	2
Varangu	Koolivaheaja lastehommik	5
Vergi	Liiklusnädala viktoriin	10
Võsupere	Kodumaa sünnipäev lugude ja lauludega	18
	Eesti keele nädala tähistamine ja ilusa sõna puu koostamine	12
Lääne-Virumaa KRK	Jututare sai kodustele väikelastele (16X)	626
	Talvine põgenemistuba „Põgenedes uude aastasse“	144
	Programmeerimisring (16X)	75
	Eesti keele aasta orienteerumismäng	53
	Projekt „Raamat sünnib koostöös“ külas Piret ja Jüri Mildeberg, M. Saksatamm ja U. Nemvalt, A. Saar ja A. Ring, A. Sard	162
	Fotoorienteerumine	23
	Denisa Proškova näituse avamine/finantstötuba	36

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Koostöö maakonna kõikide raamatukogudega toimib endiselt hästi. 2019.aastal külastati seitset maakonna raamatukogu, anti nõu kogude ringluse ja paigutuse, raamatukoguprogrammi kasutamise ja lugejaandmete kogumise osas ning mitmetes muudes küsimustes.

Nõustati kahe omavalitsuse raamatukogusid uute põhimääruste ja kasutuseeskirjade koostamisel.

Aasta algul saadeti kõikidele omavalitsusjuhtidele ülevaade ning omapoolne hinnang nende valla raamatukogude eelmise aasta tegevusest.

Maakonnaraamatukogu kaudu osteti 71,8% kõikidest juurdetulnud teavikutest 221 376 euro eest.

Aasta algul koostatud koolituskava alusel korraldati maakonna raamatukogudele üheksa koolitus- ja infopäeva (üks koostöös ETKA Andras), mille hulgas oli kaks väljasõitu.

Kaheks koolituseks taotleti raha Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise programmist ja nende puhul tehti koostööd raamatukogutöötajatega Ida-Virumaalt ja Järvamaalt. Koolitustel osalesid 79 raamatukoguhoidjat kõikidest Lääne-Viru maakonna omavalitsustest. Raamatukoguhoidjate tagasisidest selgub, et LVKRRK-lt saadud info on olnud kõigi jaoks piisav, aja- ja asjakohane.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu koordineeris kodulooliste artiklite märgistamist andmebaasis Digari Eesti artiklid, vahendas maakonna raamatukogudele ERÜ, kultuuriministeeriumi, rahvusraamatukogu, lastekirjanduse keskuse ja teiste organisatsioonide erialast ning koolitusosalast infot.